

ՀԵՐԿՎԱԾ ԽՈՊԱՆ

ՊԻԵՍ ԶՈՐԱ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ

ԸՍՏ Մ. ՇՈՒՆՈՒՎԻ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՎԵՊԻ

891.71

4-93

ԳՐԱԳՐԱՆԻՍ ԿՐԹԱԳՐԱՆԻՍ ԶՈՐԱ
ԵՐԵՎԱՆ - 1935

4-93

սյ

ՀԵՐԿՎԱԾ ԽՈՊԱՆ

ՊԻԵՍ ԶՈՐՍ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ

ԸՍՏ Մ. ՇՈԼՈԽՈՎԻ ՀԱՄԱՆՈՒՆ ՎԵՊԻ

Կ ա զ մ ե ց
Ն. Ա. ԿՐԱՇԵՆՆԻԿՈՎ

Թարգմանց
Ա. ՏԵՐ-ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ — 1 9 3 5

Պատ. խմբ. Ե. Զովուրյան
Տեխ. խմբ. Հ. Տեր-Պավլյան
Սրբազրիչ Մ. Գեվորգյան

Գլավիտ 275 Պատվեր 4780
Հրատ., 3941 Տիրած 5000

Հանձնված է արտադ. 5/X.
Ստորագրված է տպելու
19/X-35 Բ. Ստ. Ա.5-148x210.
Тип- им, Стачки 1902г. АЧКПТ
Ростов на Дону

Թույլատրված է Ռեպրուսուա-
բային հսկողության գլխա-
վոր վարչության կողմից կա-
տարման համար, Բ. լիմիտով
ՀՍԽՀ սահմաններում. № 32
22, ագուտ. 1935 թ. Ցերեկվան

3625-48

Գ Ո Ր Ծ Ո Վ Ա Ն Ձ Ե Ր

ԴԱՎԻԴՈՎ ՍԵՄՅՈՆ — Պուտիլովի գործարանի բանվոր, փահանազոր
25-հազարական

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ — ԲՆԻՆԻ քարտուղար, կարմրադրոշակի
ՌԱԶՄՅՈՍՆՈՎ ԱՆԴՐԵՅ — գյուղխորհրդի նախագահ, կարմիր պարտիզան
ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ ՊԱՎԵԼ

ՄԱՅԴԱՆՆԻԿՈՎ ԿՈՆԴՐԱՏ

ՊԱՊ ՇՉՈՒԿԱՐ

ՊՈԼՈՎՑԵՎ — նախկին յեսաուլ

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ ՅԱԿՈՎ ԼՈՒԿԱՉ

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ

ԲԱՆՆԻԿ ԳՐԻԳՈՐԻ

ԱԽՎԱՏԿԻՆ ԿՈՒԶՄԱ

ԼՈՒՇԿԱ — նազուխովի կինը

ԿԱՏԵՐԻՆԱ — Ոստրովնովի մայրը

ՆԱՍՏԵՆԿԱ

ԱՆԻՍՅԱ — Լյուբիշկինի կինը

ՄՈԼՉՈՒՆ ԴԵՄԻԴ

ԽՈՊՐՈՎ ՆԻԿԻՏԱ

ՇԱԼԻ ԻՊՈԼԻՏ

ԴԱՄԱՍԿՈՎ ՖՐՈԼ

ՏԻՄՈՖԵՅ — նրա վորդին

ԲՈՐՈԴԻՆ ՏԻՏ

ԿՈՐՉԺԻՆՍԿԻ — շրջկոմի քարտուղար

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ — Ժելիցկայի պետ

ՍԱՄՈՒԻՆ — շրջանային ՎՀ նախագահ

ԿԱԶԱԿՆԵՐ — Յարսկ խուտորից

ԿԱԶԱԿՆԵՐ ՅԵՎ ԿԱԶԱԿՈՒՆԻՆԵՐ — Գրեմյաշևի Լուդեթ

Բեմադրութիւնը հեշտացնելու համար մեկ դերակատարը կարող է խաղալ
յերկու կամ մի քանի դեր, որինսակ. Կորչժինսկու, Բալաբանի, Սամոլեի դե-
րերը կարող են խաղալ Դամասկով Ֆըրը, Տիմոֆեյը, Խոպրովը և այլն:

Մեկ կամ մի քանի պատկերում չզբաղվածները կարող են խաղալ կազակ-
ները դերեր, Վորպես գյուղացիներ:

Մի քանի դերակատար կարելի յի գուրս գցել, նրանց դերերը միացնելով
այլ դերակատարներին, ինչպես Շալի Իպոլիտի դերը կարելի յի գուրս գցել,
տեքստը հանձնելով Լյուբիշկինին:

Մի քանի դերակատարներ կարելի յի ամբողջովին գուրս գցել, ինչպես
Անիսիայի, Սոլչուհի դերերը և այլն:

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

Ստանիցայի փողոցի մի մասը: Ոստրովնովի խճիթի պատշգամբը, Դյուզ-
խորհրդի շենքի մուտքը, Յետեի պլանում՝ ցանկորմ, վորի յետև մի ծառ կա:

Լավում ե գանգակների դռանը: Բեմ են դուրսագալիս Ա Ն Ի Յ Ո Ւ Մ
Լ ու շ կ ա ն, Ն ա ս տ ե ն կ ա ն յեվ յերկու աղջիկ:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Եդ ճվ ա եդ եկողը:

ԱՆԻՍՅԱ. Պալատյավոր ա: Ինքն ել կարճարոյ:

ԼՈՒՇԿԱ. Բոյը կարճ ա, համա լենքով ա: Մտիկ տու, վիզը
կասես բուղայի վիզ ընի:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Լեն թիկունք ա: Եդ տեսակը լավ կիմանա գրկել
աղջկերք:

Գալիս են Շ չ ու կ ա բ պապը, Լ յ ու բ ի շ կ ի ն ը, Բ ա ն ն ի կ ը,
Ա տ ա մ ա ն չ ու կ ը, Մ ա յ դ ա ն ն ի կ ո վ ը:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Արձակում ա... Ինքն իրա ձեռքով արձակում ա
ձին...

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Կլինի վոր շրջործկոմի իշխանավոր ե պորտ-
ֆելով, գյուղխորհուրդ ե եկել... Ոգնում ե կառապանին:

ԲԱՆՆԻԿ. Ձին վարժ ձեռքով արձակեց... Հանեց... Յերկում ե,
իմացող մարդ ե:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Տես, քացի կտա, ընկեր...

Գալիս են Դ ա վ ի դ ո վ ը, մյուս կողմից՝ Ռ ա գ մ յ ա տ ն ո վ ը
յեվ Ն ա գ ու լ ն ո վ ը:

զականերն սկսել էյին իրենց տնտեսութիւնը կարգի բերել, սկսել էյին հարստանալ: 26-ին և 27-ին հարկերը, կարելի յե ասել, տանելի էյին: Իսկ այժմ հակառակն է: Ձեր ստանիցայում ինչպէս է: Կոլտնտեսութեան մասին խոսք կ'ա, թե չկա:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Կա:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Նշանակում է այդ յերգից ամեն տեղ ել արցունք է թափուում: Այ, իմ մասին կ'ասեմ: 20 թվին վերադարձա նահանջից: Յերկու զույգ ձիս և ամբողջ ունեցածս մնաց Սև ծովի մոտ: Վերադարձա դատարկ խրճիթը: Այդ որվանից աշխատել եմ որ ու գիշեր: Ընկերներն առաջին անգամ պարենհարկով նեղացրին, ցորենը մինչև վերջին հատիկը վերցրին: Իսկ այնուհետև վիրավորանքների հաշիվը կորավ: Շատ անգամ ընկերներն իմ կաշին մաշկեցին, բայց յես ամեն անգամ նորից մորթավորվեցի: Յես և՛ սերմն էյի ախտահանում, և՛ ձյունն էյի կուտակում իմ արտերում: Գարնանացանը միշտ աշնանը վարած հողի մեջ էյի ցանում, առանց դարնանավարի: Իմ ցելը միշտ առաջինն է յեղել: Մի խոսքով, դարձա կուլտուրական հողագործ և այդ մասին (ցույց է տալիս եղանակով կախված գնուռն կնիքով քերքը) շրջանային Հողբաժնից գովասանագիր ունեմ:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Ճարպիկ մարդ ես, Յակով Լուկիչ: Ձեզանում գրում են կոլտնտեսութեան մեջ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Կոլտնտեսութեան: Առայժմ չեն ստիպում: Իսկ վաղը չքավորների ժողով է լինելու. մութն ընկնելուց առաջ անտուն ընկած իմաց էյին տալիս: Շրջանից իրիկունը ինչ վոր բանվոր է յեկել մարդկանց կոլխով քշելու: Ե՛, դուք ինչպէս եք ապրում, ծառայում եք, թե՛ արհեստով եք զբաղվում:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Այն ժամանակ Նովորոսիյսկում յես մերոնց հետ չգնացի: Չհաջողվեց, մեզ դավաճանեցին կամավորներն ու դաշնակիցները: Մտա Կարմիր բանակ, եսկադրոնի հրամանատար էյի լեհական ճակատ գնալիս: Այնտեղ դառող հանձնաժողովն ինձ պաշտոնից հեռացրեց, ձերբակալեց և ուղարկեց Ռեստրիբունալ: Մի շան վորդի կազակ մատնել եր, վոր յես մասնակեցել եմ Պողոտեկովի մահապատիւն... Տրիբունալ տանելու ճանապարհին փախա: Յերկար ժամանակ թագնվում էյի ուրիշի անունով, իսկ 23 թվին վերադարձա մեր ստանիցան: Այն փաստաթուղթը, վոր յես մի ժամանակ կարմիր եսկադրոնի հրամանատար էյի յեղել, կարողացել էյի թագցնել: Լավ տղերք էյին: Մի խոսքով, այժմ գնում եմ Ուստ Խոպերսկ գործերով, ճանապարհին մտածեցի այ-

ցելել քեզ, վորպես հին ծառայակցի: Ձե՛ վոր դու իմ հարյուրակուսն էյիր, Յակով Լուկիչ... Իսկ հիշում ես յերբեմն... (Կամացուկ յերգում է, Ուստովնովը ձայնակցում է նրան)

«Կազակները խմբովին
Դեպի տուն ե՛ք շտապում,
Ուստղիներ ուսերին,
Յե՛վ խաչերը կրճքերին»:

Յերգելու ժամանակ Ուստովնովը նշանացի ցույց է տալիս, վոր գնում է դուրս փակելու բանալիով յե՛վ անփխապես վերադառնում է:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ.

«Գալիս են՝ ճամբին
Ծնողն է կանգնած.
Բարե, հայր իմ սիրելի»...

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ.

«Բարե, վորդիս սիրասուն»...

Յերկուսով

«Բորբոքվեց սիրտը
Կազակի սրտում,
Թռավ գլուխը
Դավաճան կնոջ»...

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Այո: Թռավ գլուխը: (Ձեռք բռնի տալով) Կարելի յե ասել, բոլորը թռավ:

Դադար: Պոլովցե՛վը նայում է Ուստովնովին:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Իսկ հիշում ես, Լուկիչ, նահանջի ժամանակ Նովորոսիյսկում ինչ ասացի յես կազակներին խորհրդային իշխանութեան մասին... Յես դեռ այն ժամանակ զգուշացրի, վոր «Կոմունիստները հուզ կտան ձեզ, հոգիներդ կհանեն»... Ինչպէս է, իմ ասածը դուքս չեկամ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Դուք կարդացած մարդ եք, Ալեքսանդր Անիսիմիչ, գրքերից հասկանում եք, ասացեք, ի՞նչ է լինելու հետո: Կոլխոզները մեզ ո՛ւր են հասցնելու:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Կոմունիզմի, յեղբայր, իսկական կոմունիզմի: Առաջ կլինի կոլտնտեսութիւն, հետո՝ կոմունա, սեփականութեան կատարյալ վոչնչացում: Քո հողի կողքին դու ճորտ կլինես:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Իսկ յեթե յես չեմ ուզում:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Քեզ չեն ել հարցնի:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ինչպէս թե չեն հարցնի:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Այնպես:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Լավ:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Իհարկե, Հիմի յես քեզ եմ հարցնում, կարելի՞ յե այլեւս այսպես ապրել:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Անհնարին ե:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Իսկ յեթե անհնարին ե, հարկավոր ե գործել, հարկավոր ե պայքարել:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ի՞նչ եք ասում, Ալեքսանդր Անիսիմիչ: Փորձեցինք, պայքարեցինք: Անկարելի յե: Նույնիսկ մտածել չեմ կարող այդ մասին:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Նորից փորձիր: (Մտեցնում ե խոսակցիկն, նայում ե ամուսն փակված դռան կողմը) Յես քեզ ուղղակի կասեմ, մեր ստանիցայում կազակները պատրաստվում են ապստամբվել: Յեթե մենք լավ կազմակերպվենք և այժմ հանդես գանք, ապա գարնանը, ոտար պետությունների ոգնությունը, Դոնը արդեն մաքրված կլինի: Մեր շրջանում մենք շատ համակրողներ ունենք, նրանց հարկավոր ե համախմբել, հավաքել: Հենց այդ գործով ել յես Ուստ-Սոպերսկ եմ գնում: Կմիանան մեզ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Թույլ տվեք մտածեմ, պարոն յեսաուլ: Միանգամից մի ստիպեք: Վտանգավոր գործի յենք գնում:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Մենք կոլխոզ չենք կանչում և վոչ վոքի չենք հարկադրում: Գո կամքն ե, բայց լեզուդ... (Հանում ե նագանը) Նայիր, Լուկիչ, վեցը քեզ, իսկ յոթերորդն ինձ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Լեզվիս համար կարող եք միամիտ լինել: Բայց ձեր գործը վտանգավոր գործ ե: Չեմ թագցնում, սարսափելի յե այդպիսի գործի գնալը: Բայց և կյանք ել չկա: Յեթե հարուստներին չճնշեյին, գուցե յես իմ աշխատանքով գյուղում առաջին մարդը լինեյի: Ազատ կյանք յեթե լիներ, յես գուցե այժմ ավտոմոբիլ կունենայի: Բայց և այնպես միայնակ գնալ այնպիսի գործի... Անմիջապես կսեղմեն: Իսկ ժողովուրդը կհետևի:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Ժողովուրդը վոչխարի հոտ ե, նրան հարկավոր ե առաջնորդել: Ուրեմն ի՞նչպես, վորոշում ես:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ուրիշ յելք չկա, այդ պատճառով ել վորոշում եմ: Բայց և այնպես թողեք մի քիչ ծանր ու թեթե անեմ:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Լսիր: Նախ և առաջ դու պետք ե մտնես կոլխոզ: Կազմակերպիր վստահելի կազակներին: Գտիր այնպիսիներին, վորոնք աստամ սրած լինեն խորհրդային իշխանություն դեմ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Այստեսակ կյանքից բոլորն ել աստամ են սրել:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Իսկ տղադ ի՞նչպես ե:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Մատը ձեռքից ձեր կարող ե փախչել, — ուր յես, այնտեղ ել նա:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Ինչպե՞ս ե, ամուսն տղա յե:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Լավ կազակ ե: (Գալիս ե Կասեդնան) Հյուրի համար անկողին պատրաստեցիր: Համեցեք, Ալեքսանդր Անիսիմիչ: ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Կարդա և ստորագրիր: (Տալիս ե մի բուղբ յեվ անցնում կից սենյակը):

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. (Կարդում ե) «Մեզ հետ ե աստված: Յես, Դոնի մեծ դորքի կազակս, մտնում եմ հայրենի Դոնի ազատագրման միության մեջ, պարտավորվում եմ իմ պետերի հրամանով մինչև արյանս վերջին կաթիլը բոլոր ուժերով և միջոցներով կռվել կոմունիստներին, բայշևիկներին՝ քրիստոնեական հավատի յերդվյալ թշնամիների և ռուս ժողովրդի հարստահարիչներին դեմ: Պարտավորվում եմ իմ վոջ կայքս և կյանքս զոհաբերել փառապանծ հայրենիքի սեղանին»: Որհնեցեք, մայրիկ: (Մունկ ե չոփում):

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Գնա, գնա նրանց դեմ, զավակս: Աստված կորհնի քեզ: Յեկեղեցիները փակում են, տերտերներին հալածում են: Գնա:

ՅԵՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Գյուղխորհուրդ:

Զբաղմունքի ակտիվի ժողով: Բեմի վրա յեն Դավիդովը, Ռագվյոն տնովը, Նագունովը, Մուչուկը, Ալվատկինը, Նրա կինը, Շչուկաբը, Լյուբիշկինը, Անիսյան յեվ ուրիշները:

ԴԱՎԻԴՈՎ. (Շարունակում ե խոսքը) Իսկ ինչո՞ւ կոլտնտեսություն: Վորովհետեւ այսպես ապրել այլևս հնարավոր չե: Կուշտ լինելու համար հարկավոր ե շատ ցանել: Միայն տրակտորը կարող ե ոգնել: Փաստ ե: Մի գութանով, որինակ, աշնանը ինչքան կարելի յե վարել:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Մի գութանով: Աշնանավաճ: Յեթե մարդ լուսաբացից լուսաբաց աշխատի, մինչև ձմեռ տասներկու դեպյատին կլինի վոր վարի:

Ընդհանուր աղմուկ:

ԱՆԻՍՅԱ. Ի՞նչ ես ասում: Գութանին հարկավոր ա իրեք, հլա չորս ջուլատ յեզ լծել, մենք եղբան յեզ վճրտեղից ունենք: Հարուստները կարող են, նրանց համար ամեն բան հնարավոր ա:

Աղմուկ:

ՇՉՈՒԿԱՐ. (Մոտ ե գնում Դավիդովին) Իսկ տրակտորով ինչքան կարելի յե:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Իսկ տրակտորով այդ տասներկու դեսյատինը կա-
քելի յե վաբել՝ յերկու հերթի աշխատելիս՝ մեկ որում:

Զարմացական բացահայտություններ:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Ա՛յ, ինչ եմ ասել: Եդ տեսա՞կ ձիով մարդ վար անի:

Աղմուկ: Ընդհանուր շարժում:

ՆԱԴՈՒԼՆՈՎ. (Չեռօվ ձեծում ե օեղանք) Ընկերներ, լսե՛ք:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Նշանակում ե ի՞նչ ենք անում: Կուսակցությունը
դրա համար նախատեսել ե համատարած կոլեկտիվացում անց-
կացնել, վորպեսզի տրակտորը լծի ու ձեզ դուրս քաշի ձեր չքա-
վորությունից: Ընկեր Լենինը մահից առաջ ի՞նչ ե ասել: Ասել
ե՝ «Աշխատավոր գյուղացիություն փրկությունը միայն կոլտնտե-
սություն մեջ ե», այլպես նրա բանը բուրդ ե:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Խեղճ, ի՞նչ ես մեզ խորհրդային իշխանություն
համար քարոզ կարդում: Խորհրդային իշխանությունը մենք ինք-
ներս ենք պատերազմում հաստատել, ինքներս ել մեր ուսերը
դեմ ենք տվել, վոր անսասան մնա: Հաստատելը հաստատեցի՞նք,
բայց հետո ի՞նչ: Ե՛լի հինը, ե՛լի գութանը: Մարդ կա, վոր գու-
թանին լծելու բան ունի, բայց մարդ կա, վոր վոչինչ չունի: Չե,
դու մեքենա տուր մեզ, ես մեքենան, վորի մասին ասում ես:

ՆԱԴՈՒԼՆՈՎ. Կարճ ասա:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Մակար, դու ինձ մի խանգարի, յես տարենը
մի անգամ եմ խոսում, ինձ կարելի յե:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Շարունակիր:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Յես ցորենը հանձնել եմ, Ռազմյոտնով:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Հանձնել ես, ի՞նչ ես զալմաղալ անում:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Չե, զալմաղալ եմ անելու: Իսկ կուլակ Ֆրոլ
Ռվանոյը հանձնել ե: Չի հանձնել...

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Դրա համար ել դատարանը նրան տուգանեց
և ցորենը վերցրինք:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Իսկ նա այս տարի նորից նույն Ֆրոլ
Ռվանոյը կդառնա: Գարնանը նորից կզա ինձ վարձելու: Ի՞նչ եք
ինձ կոլխոզի մասին ասում: Դուք առաջ կուլակի յերակները
կտրեցեք: Մեզ տվեք նրա մեքենաները, նրա յեզները, նրա ուժը
տվեք մեզ, այն ժամանակ հավասարություն կլինի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Իսկ դու ինչո՞ւ յես բաց դուռը ձեծում: Չե՞ վոր
մեր կուսակցության քաղաքականությունն ել հենց դա յե՝ վոչն-
չացնել կուլակին վորպես դատակարգ, իսկ նրա կարողությունը
տալ կոլխոզներին: Մեքենաների համար ես լաց լինում, այնինչ

հինգ հարյուր միլիոն մանեթ տալիս եմ կոլխոզներին մեքենա-
ներ ձեռք բերելու համար. դու այդ մասին լսել ես: (Խախտուա-
կան աղմուկ) Ուրեմն այլևս ի՞նչ ես զալմաղալ բարձրացնում:
Առաջ հարկավոր ե կոլխոզը ծնել, իսկ հետո արդեն մեքենաների
մասին մտածել: Թե չե ուզում ես առաջ մտուրը կապել, իսկ հետո
ձին առնել:

Ծիծաղ:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Յեվ փուստ նստեց մեր Լյուբիշկինը:

ԱՆԻՍՅԱ. Մենք բոլորս սիրով-ուրախությամբ կոլխոզ կմտ-
նենք:

ՆԱԴՈՒԼՆՈՎ. Ընկերներ, կոլխոզը շատ լուրջ գործ ե: Ով գըը-
վում ե կոլխոզ, թող ձեռք բարձրացնի:

Բոլորը ձեռք են բարձրացնում:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Միաձայն:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այժմ մենք կսկսենք քննություն առնել կուլակնե-
րին: Վորոշում հանենք նրանց, Հյուսիսային Կովկասից արտաք-
սելու մասին, թե՞ վոչ:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Ստորագրում ենք:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Արմատից կտրել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ, ավելի լավ ե արմատահան անել, քան ար-
մատից կտրել: Վորոշենք, թե ում պետք ե կուլակաթափ արվի:
(Ռազմյոտնովը նրան ե ցալիս մի քեր: Դավիդովը կարգում ե) Ֆրոլ
Դամասկով. արժանի՞ յե նա պրոլետարական այդպիսի դատա-
տանի: (Բոլորը ձեռք են բարձրացնում, բացի Ալվասկինից): Ի՞նչ
դու, քաղաքացի, դու ինչո՞ւ ձեռք չես բարձրացնում:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Չեռնպահ եմ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ ինչո՞ւ

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Վորովհետե նա իմ հարևանն ե և նրանից յես
շատ լավություն եմ տեսել:

ՆԱԴՈՒԼՆՈՎ. (Բղավում ե) Դուրս գնա ժողովից անմիջապես:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ, այդպես չի կարելի, ընկեր: Մի դուրս գնա,
քաղաքացի, բացատրիր մեզ քո գիծը: Դամասկովը, քո կարծի-
քով, կուլակ ե, թե՞ վոչ:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Յես այդ բանը չեմ հասկանում, յես անգրագետ
մարդ եմ, խնդրում եմ թույլ տաք ժողովից հեռանամ:

ՉԱՅՆԵՐ. Դրապես ե, սուտ ե ասում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ, խնդրում ենք, բացատրիր դու մեզ, թե դու
ի՞նչ լավություն ես տեսել նրանից:

ԱնՎԱՏԿԻՆ. Վարի ժամանակ յեղներն ե տվել, սերմացու յե տվել... Բիջ բան կա... Բայց յես իշխանության դեմ չիմ, յես իշխանության կողմն եմ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Նա քեզ չի՞ խնդրել, վոր իրեն պաշտպանես: Փողից, ցորենից չի՞ խոստացել... Ի՞նչ ե խոստացել նա քեզ, խոստովանվիր, մի վախեցիր:

ԱնՎԱՏԿԻՆ. Գուցե վոչինչ ել չի խոստացել...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Սուտ ես ասում, Կուզմա: Դու ծախված մարդ ես, և դուրս ե գալիս, վոր կուլակի կամակատար ես:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ, քաղաքացի, դու մեր չքավորական դասակարգը խայտառակ մի արա, ուղղակի ասա, հում կողմն ես: (Ախլաշկինը մոտենում ե կնոջը, շեմշում ե նրա հետ, ապա բարձրացնում ե ձեռքը) Սեմյոն կապշինով: (Ձեռքեր բարձրացնում եմ) Տիտ Բորոգին. հիվ ե կողմնակից: (Ընդհանուր լուրջում ե, Եփրեփում ե նույնիսկ նազուկով) Սա ի՞նչ լուրջուն ե, ի՞նչ ե պատահել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Բանն այսպես ե. այդ Բորոգինը — մենք նրան Տիտոկ ենք ասում—18 թվին մեզ հետ միասին կամավոր մտավ կարմիր գվարդիա: Ինքը լինելով չքավոր, կովում եր հերոսաբար, վերքեր ե ստացել, պարզատրվել ե արծաթյա ժամացույցով՝ հեղափոխական աշխատանքի համար: Յեվ, հասկանում ես դու, ընկեր բանվոր, ինչպես նա մեր բոլորի սիրտը խոցեց: Ատամներով պինդ բռնեց իր տնտեսութունից: Աշխատում եր որ ու գիշեր, ամբողջովին մազակալեց, ջրաղաց գնեց, հետո յեկ թիթհան սարքեց: Տավար-վոչխար ե առնում-ծախում: Նրան կանչեցինք բլիշ, խիստ ամոթանք տվինք: Ի՞նչ կարող ենք անել, յերբ մարդը դիվահարել ե: Տեսնում ենք սեփականութունը կործանում ե նրան, նորից ենք կանչում, համոզում ենք, սպառնում վոր հողի հետ կհավասարենք, յեթե նա ուզում ե բուրժուազադանալ և չսպասել համաշխարհային հեղափոխության:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Կարճ ասա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Հանկարծ ձայնը իջեցնելով, տոգորված) Այդ մասին կարճ ասել չի կարելի: Դա մի այնպիսի ցավ ե, վոր շատ խորն ե: Այդպես ուրեմն, Տիտոկը մեզ պատասխանում ե՝ «Յես կատարում եմ խորհրդային իշխանության, հրամանը, ավելացնում եմ ցանքը, իսկ յեթե բանվորներ եմ պահում, դա յեկ որենքով ե — իմ կինը կանացի հիվանդութուն ունի... Յես, ասում ե, վոչինչ եյի, բայց ինչպես ասում են, դարձա ամեն ինչ, — դրա հա-

մար ել կռիվ եմ մղել: Մենք նրան ձայնազուրկ արեցինք: Բայց նա շարունակում ե մինչև այժմ ել մնալ այդպես... Բանվորներին, ճիշտ ե, արձակեց:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ուրեմն ել բանն ինչպե՞ս ե:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Այդ պատճառով ել ժողովը լուռ ե: Յես միայն բացատրում եմ, թե ով ե յեղել անցյալ թանկագին ժամանակ ներկայիս կուլակ Տիտ Բորոգինը:

Լուրջումն:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ ես դու մեզ այստեղ խղճահարական պատմութուններ պատմում: Պարտիզան ե յեղել՝ փառք ու պատիվ իրեն, դարձել ե կուլակ, թշնամի յե դարձել — պետք ե վոչնչացնել: Ո՞վ ե կողմնակից, վորպեսզի Բորոգինը կուլակաթափ արվի:

Ձեռքեր բարձրացնում են վոչ միանգամից, ծանր լուրջում մեջ: Բոլորը կամաց-կամաց ցրվում են: Մնում ե ԴԱՎԻԴՈՎը շրջապատված չփափուկների խմբով:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դուք լավ գիտակցութուն ունեք, փաստ ե Բայց դուք կարծում եք կոլխոզ մտաք, դրանով ամեն ինչ վերջացավ: Վոչ, դա դեռ քիչ ե: Դուք, չքավորներդ, խորհրդային իշխանության հենարանն եք, բայց դուք ձեր յետևից կոլխոզ պիտի տանեք միջակին:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Ինչպե՞ս պիտի տանենք, յեթե նա չի ուզում: Նա հո յեզ չի, վոր պարանը վիզը դնես ու առաջդ արած, քշես:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Համոզիր: Ուրեմն դու ել ի՞նչ պայքարող ես մեր ճշմարտության համար, յեթե չես կարող ուրիշին համոզել: Վաղը ժողով ե լինելու, ինքդ ձայն տուր, միջակ հարևանիդ ել համոզիր ձայն տա:

Սկսում են ցրվել:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Դու ի՞նչ կասես, Մոլչուն:

ՄՈՂՉՈՒՆ. Յես համաձայն եմ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ինչի՞ն ես համաձայն:

ՄՈՂՉՈՒՆ. Համաձայն եմ միասին վարենք ու ցանենք:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Դե վոր այդպես ե, լավ ե: Ուրեմն այդպես ել կանենք, միասին կլինենք:

Մոլչունը գնում ե:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Գնանք տուն: (Հրաժեշտ ե ցալիս) Նշանակում ե վաղը կուլակաթափ ենք անում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վաղը:

Բոլորը զնոււմ են, մնում են Դ ւ Կ ի դ ո վ ը յեվ Ն ւ գ ու լ լ զ ո վ ը:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Լսիր, ընկեր Դավիդով, դու ինձ Ֆրոլ Ռվանո-
յին կուլակաթափ անող խմբում նշանակեցիր:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այո, ի՞նչ կա լո՛ր:

ՆԱԳՈՒՂՆՈՎ. Յես ավելի լավ ե յերկրորդ խմբի հետ կդնամ,
ցածի կողմը:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ տարբերություն:

ՆԱԳՈՒԻԼՆՈՎ. Այդ մասին դու... Բայց միևնույն է, իմանալու յես: Իմ կիկնը՝ Լուչկան ապրում է այդ Ռեվանոյի վորդու՝ Տիմոֆեյի հետ: Յեթե յես գնամ նրան կուլակաթափ անելու, խոսակցություններ կլինեն:

ԴԱՎԻԴ ՈՒՎ. Ե՛, յեղբայր, խոսակցություններն քց պիտի վախճանալ... Թեպետ, յեթե ուզում ես, գնա յերկրորդ խմբի հետ: Լսիր, այդ դու յես կնոջդ կապտացրել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յեա կանանց չեմ ծեծում — սովոր չեմ: Նա յե
արել:

ԴԱՎՒԴՈՎ. Ո՞վ.

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Տխմողկան, Ռվանոյի վորդին: (Դավիդովը նայե-
լով նրան, զնում է: Բեմի յետեվ՝ հարմուռեղա յել յերգ) Դա ան-
պայման Տխմողկան է, նրա հետ ել՝ կինս:

ԶՈՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Տիտ Բարդղիւնի տունը և բակը:

Մտնում եմ Դավիդնովը, Նազուկնովը, Լյուբիշ-
կինը, Շչուկաբալանը:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Ծեծում է դուռը) ՊերՖիլևնա:

ՇՉՈՒԿԱԼՐ. (Իսպիղովին) Զգուշ յեղեք, թանկագին ընկեր,
այստեղ ժիշատ կատարի շուն կա, իսկույն կկծի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Վոչ վոք չկա, — յերևի փախել են: Պետք է բազմ
խուզարկել: (Գնում է յեվ վերադառնում) Յեղնեբն ել, յերևի,
տարել են:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Գուցե սկսենք առանց յեղների:

ՆԱԴԻԻԼՆՈՎ. Ի՞նչ ես ասում, նրա յեզները գլուզում առաջինն
են — ձեռքդ պոզերին չի հասնի: Ինչպե՞ս կարելի յի. Հարկավոր
ե գտնել թե Տիտոկին, թե յեզները: Դու, ընկեր Դավիդով, Լյու-

ԲԻԶԷՆՆԻ հետ գնացեք տունը խուզարկեցեք, իսկ յես Շչուկարի հետ աշատեղ մտիկ կտամ:

[illegible]

ՃԶՈՒԿԱՆՐ. Ե՛, ինչպես անշնորք են թագցրել քեզ...

ՏԻՏ. Բարեւ, թանկագին հյուր: Իսկ յես այստեղ մի փոքր քնել եյի: Հին, արյունակից ընկերները միմիանց հանդիպեցին: Միասին պարտիզան ենք յեղել, միասին խփել ենք զարշնչիսերին:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ, ՓԵԶԻՂ տակից եղ ի՞նչ է յցված:

ՏԻՏ. Հրապա՛ն...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ, ԻՆՃ ՄՈՒՐ ՀԱՍՎԱ:

ՏԻՏ. Չէմ աս...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Տուր, տուր, խաղ մի արա...

ՏիՏ. Վոչ, չեմ տա: Կայքս վերցնում եք, վերջին հրացանն էլ եք ուզում վերցնել: Կուլակը պետք է հրացան ունենա, այդպես են գրում նրա մասին լրագրերում: Յեւ, գուցե, դրանով պիտի կարողանում իմ որակաւն հացը վաստակել: Հրացանը մաքրել եմ, յուզել եմ—գուցե թշնամի մարդու դեմ հարկավոր քա:

ՆԱԳՐՈՒԼՆՈՎ. Կատակներդ հետո կանես, Տիտոկ: Իսկ այժմ
լուրջ պահիր քեզ:

ՏԻՏ. Հենց ես եմ, ժողովրդիս ղեկավարին չեմ: Իսկական իմ կատակ անելու ժամանակն եմ: Ինձ համար յես կռիվով լավ կյանք ձեռք բերեցի, արդար իշխանութուն պաշտպանեցի, իսկ նա դրա համար ինձ... (Ուզում է հրացանը հանել):

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. (Նազանմն ուղղելով նրան) Յեթե ուզում ես կրակել,
մի՞ննույն ե, չես հասցնի:

Նազուկնով՝ զնու՛մ ե՛ր ա՛վ ի դ՛ռն ի ն՛կ կանչելու: Գալիս եմ Դա-
վիդն ավել յի՛կ Նագո՛ւն ըն՛կը: Մի՛նչ այդ Տիտը քաղցնում
ե՛ հրացանը:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Հրացանը տուր, միևնույն է, վերցնելու յենք:

ՏԻՏ. Ի՞նչ հրացան, Յերեմի աչքիդ ե յերևացել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Քաղաքացի, զենքը հանձնիր: Քեզ համար ավելի
լավ էլինի:

ՏԻՏ. Յես գեհը չեմ ունեցել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դե, ինչ արած, հաճախե՛ք ինձ հետ
կալել քեզ և ուղարկել շրջան:

ՏԻՏ. Ի՞նչ: Ի՞նչ ձեռքեր կալել:

Սահմանի միջից խլել և լնվ յերկաթյա մի յերկար ձող, խփում ե
Դավիդովի գլխին: Դավիդ ով յերեսում ե, Նագո լնվ
յնվ Լյուքի 24 ի մը հարձակվում են Տիտի վրա, կապկա-
պում են: Շնչակարք վագում ե բեմի յետով: Այնտեղից շան
հաջոց ե լավում:

ՇՁՈՒԿԱՐ. (Ներս վագելով) Հայ հավաք, բարի մարդիկ, սպա-
նում են (Ներս մուսակի պատասխանում ե) Մակար, ատրճառակն
ինձ տուր, սուր, քանի սիրտս վառված ե: Յես այդ շանը իրա
տիրոջ հետ կսպանեմ: (Ձմենով պատասխանում մուսակի, լաց ե լի-
նում) Պառավի քուրքն ե, հիմի հոգիս կհանի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Բավական ե վռոնաս: Լյուքի չկին, լծիւ սահ-
նակը, գարշելուն Գեղեճի տանենք: (Շնչակարք) Ողջիր ընկեր
Դավիդովին, ներս տար լվացվի:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Ընկեր Դավիդով, կենդանի՞ յես:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչինչ, դիմացկուն եմ... (Գնում ե տուն, քաշկի-
նակը գլխին սեղմած):

ՇՁՈՒԿԱՐ. (Հեծկլալով) Գուրք... Պառավի մուշտակը...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Գրում ե) «Գեպեուի շրջանային լիազորին: Սրա
հետ միասին ուղարկում եմ ձեզ կուլակ Տիտ Կոստանդինովիչ
Բորոգինին, վորպես հակահեղափոխական գարշելի ելեմենտի:
Հիշյալ կուլակի կայքը հանձնելու ժամանակ նա պաշտոնապես
հարձակում դործից քսանհինգ հազարական ընկեր Դավիդովի վրա
և կարողացավ յերկաթի ձողով հարվածել գլխին, թեպետ առանց
լուրջ հետևանքի: Բացի դրանից, հայտնում եմ, վոր տեսա այդ
գարշելու մոտ ուսական սխտեմի հրացան, վորը խլել չկարո-
ղացա հանգամանքների պատճառով: Գրեմյաչի ստանիցիայի ՀԿ(Բ)
ըջիջի քարտուղար կարմրադրոշակիր Նագունով:

ՏԻՏ. (Շարժում ե ամուս, ուզում ե բարձրանալ) Հիշիր, Մակար,
մեր ճանապարհները կհանդիպեն: Դու ինձ վտանատակ տվեցիր,
այն ժամանակ յես ել այդպես կվարվեմ: Մեր բարեկամության վրա
խաչ քաշվեց: Միևնույն ե, կսպանեմ:

Լյուքի 24 ի մի ձայնը՝ Լաո... Ընկեր Դավիդով, կարելի չե
մեկնել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ (Մոտենում ե Բորոգինին) Գնա, հակա:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Ժողով. Յ-րդ պատկերի բեմը:

Վարպետը բարձրանալիս Դավիդովը վերջացնում ե իր
ներածական խոսքը:

ԴԱՎԻԴՈՎ. (Գլուխը կապված ե քաշկինակով) Ահա թե ինչու,
ընկերներ, մենք ձեզ բոլորիդ հրավեր ենք կարդում կոլխոզ մտնել:

ՌԱԶՄՅՈՒՆՈՎ. Ընկերներ, հիվ հաղցեր ունի:
ԱնվՄՍԿԻՆ, Կոլխոզը ժամանակավոր ե, թե հավիտենական:
ԲԱՆՆԻԿ. Մենատնտեսների հողը խլելու յին:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Իսկ տները:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Կոլտնտեսություն մտնել չկամեցող մենատնտես-
ներ չեն հողն իրենց կմնա:

ՌԱԶՄՅՈՒՆՈՎ. Ընկերներ, արտահայտվեցե՛ք:

ԲԱՆՆԻԿ. Բա մեկը մոտենում ե սեղանին:

ԲԱՆՆԻԿ. Յես միջակ հողագործ եմ: Յես այսպես կասեմ, քա-
ղաքացիներ: Խոսք չկա, կոլխոզը լավ բան ե, Բայց այստեղ հար-
կավոր ե լավ միտք անել: Զի կարելի, վոր առանց այլևայլու-
կան կոլխոզ մտնես: Ընկեր լիազորը հողագործությունից քիչ
բան ե հասկանում: Նա իր կյանքում գութանի մած չի բռնել:
Յեմ, նշանակում ե, չգիտե, թե վոր կողմից պետք ե մոտենալ յի-
զան: (Ծիծաղ) Այդ պատճառով ել նա մի փոքր սխալվեց: Կոլ-
խոզում հարկավոր ե, իմ կարծիքով, մարդկանց այսպես միացնել:
Նրանք, ովքեր աշխատող են, անասուն ունեն, նրանց մի կոլխո-

դում, ունեւորներին ել, հասկանալի յե, մի կոլխողում: (Չայնե-
իսկ չֆալորնեթին) Չքաւորներին նույնպես առանձին կոլխող,
իսկ լողորներին արտաքսել: Վորպեսզի Գեղեճիկ-ն նրանց աշխատել
սովորեցնի: Բաւական չե մարդկանց խմբել միասին: Միենույն
ե, դրանից բան չի դուրս գա, ինչպես հեքյաթի մեջ ե ասված՝
«Կարապը թեւերն ե թափ տալիս և ուզում ե թռչել, իսկ խեցդե-
տինը յետ ե քաշում, ձուկն ել ուզում ե ջուրն ընկնել»:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Գրիգորի, մեկ-մեկ դու շատ քաղցր ես խոսում:
Թե վոր կնիկ լինեյի, խոսքերիցդ չեյի կշտանա: (Ծիծաղ) Դու
ժողովին այնպես ես համոզում, ասես Պալազա Կուզմիչենան լի-
նի: (Քրքիջ) Մարդկանց այդպես ջոկջկելը քեզ համար լավ ե, դու
դրան սովորել ես յերևի այն ժամանակ, յերբ Ֆրոլ Ռվանոյի մոտ
ծառա յես յեղել: Դու յերևի հիմի յել կուզենայիր հարուստների
շվաքի տակ ապրել:

Աղմուկ:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. (Մոտենում ե սեղանին) Խոսքը իմն ե,
քաղաքացիներ:

ՆԱԳՈՒՀՆՈՎ. Առանց վիճաբանությունների, հարցը պարզ ե:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. Այսինքն ինչպես թե պարզ ե: Գուցե յես
ուզում եմ առարկել, թե՞ յես չեմ կարող քո կարծիքին հակառակ
լինել: Այդ դեպքում յես կարող եմ հեռանալ: (Կնւում ե քեղը):

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ, սպասիր, քաղաքացի: Ընկեր Նագուլնով,
այդպես չի կարելի: Խոսիր:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. Յես այսպես կասեմ. կոլխողը կամավոր գործ
ե, ուզում ես մտիր, ուզում ես կողքից մտիկ տուր... Մենք ու-
զում ենք կողքից մտիկ տալ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ ո՞վ «մենք»:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. Հողագործներս, այսինքն:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դու քո մասին ասա, պապի: Ամեն մարդ լեզու
ունի, փողով չի առել, ինքը կարող ե ասել:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. Կարող եմ ե իմ մասին ասել: Այսինքն,
իմ մասին ել հենց խոսում եմ: Յես ուզում եմ տեսնել, թե ինչ
կյանք ե լինելու կոլխողում: Յեթե լավ լինի, կգրվեմ, լավ չի
լինի—ել ինչ գործ ունեմ յես այնտեղ: Հիմար ձուկն ե միայն,
վոր ինքն իրեն թողն ե ընկնում:

ՉԱՅՆԵՐ. Ճշմարիտ ե, կսպասենք դեռ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Խոսքը պատկանում ե Ախմատիկին: Խոսիր:

Կուզմա:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Յես իմ մասին կասեմ, քաղաքացիներ: Մենք
հարազատ Պյոտը յեղբորս հետ միասին եյինք ապրում, բայց և
այնպես ելի չեյինք հաշտվում: Մեկ կնանիք եյին իրար յախա-
կաչում, այնպես վոր բաժանել չեր լինում, իրար մաղ եյին քաշ-
քում: Մեկ յես ու Պետրուխան եյինք կաչում իրար: Իսկ այս-
տեղ ուզում են բոլորիս միասին մի կույտ անել: Յեվ կստացվի
մի Սողոմ—Գոմոր, Հենց դուրս ենք յեկել վար անելու թե չե,
իսկույն կռիվ ե լինելու: Մեկը շատ կաշխատի, մեկելը քիչ: Մեր
աշխատանքը տարբեր աշխատանք ե, դա գործարանում ստանդի
առաջ կանգնելու նման չի, այնտեղ ութը ժամ աշխատեցիր,—
աշխատեցիր,—վերջացավ, տրոստդ առ, գնա քո գործին:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դու գործարանում յեղել ես:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Յես, ընկեր Դավիդով, չեմ յեղել, բայց իմա-
նում եմ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչինչ ել չես իմանում դու: Յեթե չես յեղել, չես
տեսել, ել ինչո՞ւ յես լեզվիդ դու տալիս: Դրանք կուլակի խոսքեր
են տրոստավոր բանվորի մասին:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Թող առանց տրոստի լինի: Աշխատանքդ վեր-
ջացրիր, գնա: Իսկ մեզանում վեր ես կենում դեռ լույսը չբացված,
մինչև իրիկուն քառասուն քրտինք ես մտնում, վոտքերիդ վրա
ձվի մեծությամբ բշտիկներ են գոյանում, իսկ գիշերը պետք ե
յեղներն արածացնես, չքնես. յեղը վոր կույտ չլինի, դուքանը
չի քաշի: Յես պետք ե կոլխողում աշխատեմ, իսկ ուրիշը, ասենք
մեր Կալիբան, պիտի ախոսի վրա քնի: Թեպետ և խորհրդային
իշխանությունն ասում ե, վոր չքավորների մեջ լողորներ չկան,
վոր դա կուլակի հնարածն ե, բայց դա ճիշտ չե: Կալիբան իր
ամբողջ կյանքն անց ե կացրել փեչի վրա պառկելով: Կողքերն
այրել ե քարփիչների վրա: Յես ի՞նչպես պիտի նրա հետ աշ-
խատեմ:

Ուժգին աղմուկ:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Կալիբան մեզ համար ուրինակ չի:

Աղմուկը մեծացում ե:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ընկերներ, սա ի՞նչ բան ե: Ո՞վ ե այսպես ժողով
կառավարում: Մեկը խոսում ե, իսկ մյուսները պիտի լսեն:
Փաստ ե:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ի՞նչ ժողովուրդ եք, հասկացողություն աս-
ված բանը չունեք: Այնպես են քշում, վոնց վոր անասուն: Ժո-
ղովը շարունակվում ե:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. (Գոռում է) Չեմ ստորագրում կոլխոզին:
ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ի՞նչ ես բուզայի նման գոռում, Կուզմա՜
նոսքը արվում է Կոնդրատ Մայդաննիկովին:

Մայդաննիկովը մոտենում է սեղանին, գրպանից հանելով
ծոցատետրը:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Ճանաչե՞ս կարգալու:

ԲԱՆՆԻԿ. Սա ի՞ր ամբողջ կյանքում գրում է թղթի վրա—գրա-
գետ ե:

ՄԱՅԴԱՆՆԻԿՈՎ. Սպասեցե՛ք ծիծաղել, գուցե հետո լաց եք
լինելու: Գրում եմ այն, ինչով կերակրվում եմ: Այստեղ զանա-
զան խոսքեր յեղան, բայց վոչ մեկը խելքը գլխին խոսք չեր-
իմ տնտեսությունը միջակ է: Անցյալ տարի ցանել եմ հինգ դե-
յատին և ունեմ, ինչպես հայտնի յե ձեզ բոլորիդ, մի գույզ յեզ,
կով, կին և յերեք յերեխա: Բանվորական ձեռքերն ահա սրանք
են միայն: Ցանքից վերցրի ինսուն փութ ցորեն, տասնութ փութ
հաճար և քսան փութ կորեկ: Ընտանիքս կերակրելու համար հար-
կավոր է վաթսուն փութ: Հավերի ու թռչնեղենի համար հար-
կավոր է տասը փութ: Կորեկը մնում է ձիու համար: Ի՞նչ կարող
եմ ծախել յես պետությունը: Յերեսուն ութը փութ: Իրար վրա
հաշված մեկ մանեթ տասը կոպեկով, կանի քառասուն մեկ մանեթ
գուտ յեկամուտ: Ասենք, հավ կծախեմ, բազ կտանեմ ստանիցա,
կստանամ տասնհինգ մանեթ: Կարող եմ յես այդ փողով հագուստ
առնել, կոշիկ առնել, լուցկի, սապոն առնել: Իսկ ձին պայտելու
համար փող հարկավոր է: Ի՞նչ եք սուս արել: Կարող եմ յես
այսուհետև այսպես ապրել: Բայց դեռ լավ է, յեթե բերք լինի,
իսկ յեթե հանկարծ բերք չեղան: Այն ժամանակ թվ եմ յես—
մուրացկան: Այլևս ի՞նչ իրավունք ունեք դուք ինձ կոլխոզ մըտ-
նելուց յես պահել: Մթթե՛ կոլխոզում ինձ համար ափսիս վատ
կլինի, քան այսպես: Սուտ եք ասում:

ԼՅՈՒԲԻԴԻՇԿԻՆ. Հուպ տուր շան վորդեբանց, Կոնդրատ:

ՄԱՅԴԱՆՆԻԿՈՎ. Յե՛վ հուպ կտամ, թող խելքի գան: Այն
պատճառով եք դուք կոլխոզին հակառակ, վորովհետև ձեր կովից
ձեր հավաքուն բակից դենը լույս աշխարհ չեք տեսնում: Հի՛կ(բ)
ձեզ նոր կյանքի յե քաջ տալիս, իսկ դուք կույր հորթի
նման քացի-քացի յեք անում, գլուխներդ եք թափահարում, իսկ
հորթը յեթե մոր ծիծը չծծի, աշխարհում ապրել չի կարող: Ահա
բոլորը: Յես հենց հիմա կնստեմ գիմում կգրեմ կոլխոզ մտնելու:
Իսկ ով չի ցանկանում, թող ուրիշներին չխանդարի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Իսկ դու ինչո՞ւ յես բերանդ ջուր առել, ընկեր
Ոստրովնով: Դու հասկացող արմատական հողագործ ես, բայց
վոչ մի խոսք չես ասում:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Դեռ մտիկ եմ անում, ընկեր Դավիդով, նուրբ
գործ ե, անսովոր ենք:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ձե, պարզ է, քաղաքացիներ: Ով կոլխոզի
կողմնակից է, ձեռք բարձրացնի: (Համարում է) Մի յերբորդը...
Քիչ է, ընկերներ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Նշանակում է Մայդաննիկովը ճիշտ եր ասում ձեր
մասին:

ԲԱՆՆԻԿ. Մայդաննիկովը մեզ համար որենք չի:

ԱՏԱՄԱՆԶՈՒԿՈՎ. Մեր հայրերը, պապերն ապրել են... Դու
մեզ գու՞ մի արա:

ԲԱՆՆԻԿ. Կոլխոզ մտնել չենք ուզում—մի համոզիր:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ժողովը համարում եմ փակված, ցրվեք ձեր
տները:

Ժողովարդը կամաց-կամաց ցրվում է:

ԱՅՆԵՐ. Կարե՛ք չկա մեզ հիմարների նման քշել: Հիմարների
պես աղջիկներին կարելի յե քշել և վոչ թե ամբողջ ժողո-
վրդին:

ԱՅՆ. (խորհից) Տխուկի առած արյունը քիչ է դեռ, ելի
կարելի յե:

Ընդհանուր շարժում. աղմուկ. վտանգ շտապում են հեռանալ

ԴԱՎԻԴՈՎ. (Վեր է կենում յեվ առաջանում է ձայնի ուղղու-
թյամբ) Ե՛յ, թշնամու ձայն... Քիչ արյուն են առել ինձանից:
Յես դեռ կապրեմ այնքան, մինչև ձեզ նմաններին բոլորիդ վերջ
տամ: Բայց, յեթե հարկավոր լինի, կուսակցության համար, բան-
վորական գործի համար յես իմ ամբողջ արյունը կտամ: Լսում
վորական գործի համար յես իմ ամբողջ արյունը կտամ:
Ես, գարշելի կուլակ, Բոլորը, մինչև վերջին կաթիլ արյունը:
ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ո՞վ եր (Սուլոց բեմի յեսեվ) Բռնիր գար-
շելուն...

Ինքը դատարկվում է: Վերջինը գնում է Ոստրովնովը
Հրաժեշտ է տալիս, հանում է գլխակը:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Կոլխոզ կգրվեմ... Հավանական է գրվեմ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. (Ռազմյոսնովին) Միայն մի յերբորդ մասը գրվեց...
Միայն մի յերբորդը:

ՎԵՅՅԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

2-րդ պատկերի բեմը: Ոստրովնովի խրճիթը:

Կուլակների ժողով: Ներկա յեն Ֆրոյ Ռովաճոյը, Ատա-
մաճոն Կոկոյը, Ալիս Վատկինը, Բաճճիկը, Ոստրով-
նովը, Խոպրովը: Դուռը ծեծում են:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. (Լուսամուտից դուրս նայելով) Տխմոֆեյն է:

Բաց ե անում դուռը, ներս ե քողմում Տխմոֆեյին:

ՖՐՈՒ. Գնացի՛ր: Պատմիր, Տխմոֆեյ:

ՏԻՄՈՖԵՅ. Յեղա դատախազի մոտ, գանդատվեցի Անդրյուշկա
Ռազմյոտնովի դեմ: Դատախազը վոչ միայն բողոքս չընդունեց,
այլև ինձ ել ուղեց ձերբակալել:

ՖՐՈՒ. Ահա թե ովքեր են իշխանավորները:

ԲԱՆՆԻԿ. Սա ի՞նչ կյանք ե:

ՏԻՄՈՖԵՅ. Այնպիսի կյանք ե, վոր յեթե մի բանդա լիներ,
անմիջապես ձի կնստեյի ու կսկսեյի կոմունիստներից արյուն
առնել:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Դժվարացել ե կյանքը, շատ ե դժվարացել...
Յեթե սրանով վերջանա, ելի փառք ապուռծո...

ՖՐՈՒ. Ո՞ւմ համար փառք ասածու: Քեզ ձեռք չտվեցին — ելի
են ես, ինչպես թագավորի ժամանակ... Իսկ մեզանից վերջին
վալենկան հանեցին:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Յես այդ մասին չեմ ասում. վախենում եմ, վոր
ելի ուրիշ բան դուրս չգա հանկարծ:

ՖՐՈՒ. Ուրիշ ի՞նչ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Պատերազմ:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Տա ասոված: Եղպես մի բան արա, դորավոր
սուրբ Գեորգ:

ՖՐՈՒ. Դադանակներով կգնանք:

ՏԻՄՈՖԵՅ. Յերակները կպոկեյի կենդանի. կենդանի:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Իրվահարել ե ժողովուրդը, — ատամներով
կկրծի:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Հարկան ստանիցաներում անհանգիստ ե: Վո-
րոշ տեղեր արդեն սկսել են կոմունիստներին խելք սովորեցնել
ինչպես առաջները — գլուխները տալրակն՝ ու ջուրը... Իմ նախկին
գնդից մեկը յեկել եր, ասում ե ամբողջ Հյուսիսային Կովկասում
անհանգիստ ե: Ցածի ստանիցաներում, իբրև, կանայք արդեն ընդ-

հանուր են, կոմունիստները բաց-բաց քնում են ուրիշների կա-
նանց հետ: Իսկ դարնանը ոտարերկրյա դեսանտ ե սպասվում:

ԽՈՊՐՈՎ. Յակով Լուկիչ, դու ահա ի՞նչ տա. ասենք լավ, մենք
ապստամբվեցինք, մեր կոմունիստների հաշիվը տեսանք, իսկ յեթե
կայարանից դուքերը մեզ վրա շարժվեցին, այն ժամանակ ի՞նչ:
Ո՞վ կառաջնորդի մեզ նրանց դեմ: Սպաներ չկան, ինքներս խավար
մարդ ենք, ճանապարհն աստղերով ենք վորոշում. այնինչ կովի
ժամանակ դուքերն առանց մտածելու, առանց հաշիվի չեն շարժ-
վում, այլ պլաններով են ճանապարհ վորոշում, քարտեզներ են
նկարում շտաբներում: Ձեռքեր կռնենանք, բայց գլուխ՝ վոչ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Գլուխ ել կլինի: Սպաներ կհայտնվեն: Նրանք
ավելի ուսյալ են, քան կարմիր հրամանատարները: Հին յունկեր-
ներից են դուրս յեկել և գիտություն են սովորել: Վերցնենք հենց
ասենք, մեր Մակար Նագուլնովին, գլուխ կարելու մեջ նա վար-
պես ե. բայց կարող ե մի հարյուրակ առաջնորդել:

ՋԱՅՆԵՐ. Ամենակին:

ԽՈՊՐՈՎ. Իսկ սպաներ վճրակելից կհայտնվեն:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ի՞նչ ես տղի նման կպել ինձանից: Վճրակելից,
վճրակելից — կնանիք կբերեն:

ՖԼՈՐ. Արտասահմանից կգան, անպայման կգան:

ԽՈՊՐՈՎ. Այդ այդպես ե, բայց միայն կազակներն այժմ
խրատվել են, ապստամբության համար նրանք խիստ հարված են
կերել, չեն գնա: Կուրանն ել չի ոգնի:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Կգնան, մի մարդու նման կգնան: Կուրանն ել
ամբողջովին հրդեհի մեջ ե... Իսկ կովի ժամանակ այսպես ե —
հիմի յես եմ տակը, մեջքով գետինն եմ արորում, բայց մեկ ել
տեսար մի առ ժամանակից հետո յես եմ արդեն թշնամու վրա,
քացի յեմ տալիս նրան:

ԽՈՊՐՈՎ. Ձե, յեղբայրներ, ինչպես կամենաք, բայց յես դրան
համաձայն չեմ: Իշխանության դեմ դուրս չեմ գա և խորհուրդ ել
չեմ տա ուրիշներին: Իսկ դու, Յակով Լուկիչ, իդուր ես ժողովուրդին
գրգռում այդպիսի գործի: Քեզ մոտ գիշերող սպան ոտար մարդ ե:
Նա ջուրը կպղտորի ու մի կողմ կքաշվի, իսկ մենք կրկին պետք
ե պատասխան տանք: Այս կովի ժամանակ նրանք մեզ խորհր-
դային իշխանության դեմ հանեցին, կազակներից որ պակաս սպա-
ներ թխեցին, բայց հենց բանը հասավ պատասխան տալուն, ով
յեղավ ընդհանուր մեղքերի պատասխանատուն: Իսկ սպաները և
ուրիշ բարեհոգներ յունկերն անմիջապես նավերով ոտար տաք յեր-

կընե՛ր գնացին: Վոչ, ձեր գործին յես մասնակցողը չեմ, իսկ դուք լավ միտք արեք:

ՅՐՈՂ. Գնում ես մատնե՛ս, Հուգա: Վաճառված: Իսկ յեթե հայտնի դառնա, վոր դու պատժիչ գորագնդում կալմիկներէ հետ...

ԽՈՊՐՈՎ. Դու, պապի, մի բոբոս, յես ինքս, նախ և առաջ, ինքս ինձ կմատնեմ: Այդպես ել կասեմ. «Յեղել եմ պատժիչ գորագնդում, յեղել եմ պողտորունժի, դատեցեք»: Բայց և դուք, տեսեք, և դու, քավթառ շուն, դու իմ վողջ արյունն ես ծծել — գոնե մեկ անգամ կհրձվեմ ձեզ վրա: (Տեմոֆեյին հրելով, դուրս ե գնում):

ԱՏԱՄԱՆԶՈՒԿՈՎ. Այժմ կորած ենք մենք: (Դիտարկն առնելով փախչում է):

Նրա յետկից գնում է Բաճնիկը: Մտնում է Պոլովցեվը:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. (Ուսրովնովին) Սրբիկ: Անաստեն: Այդ ի՞նչ արեցիր, քավթառ շուն, ուզում ես կորցնել ինձ: Ուզում ես գործը տապալել: Յես քեզ ինչպե՞ս եյի հրամայել: Առանձին-առանձին շոշափել տրամադրությունները: Դու այդ ինչե՞ր ես անում: Յերկու ֆրոնտի վրա յես խաղ անում: Յես քեզ յեղների համար ի՞նչ հրամայեցի, — իսկ դու ինչ ես արել:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ո՛խ, ո՛խ, յեղներին սլսացրել եմ, Ալեքսանդր Անիսիմիչ, ճիշտ-ճիշտ կատարել եմ, բայց ինքս ել հաղիվ կենդանի դուրս պրծա: «Դու այս ի՞նչ ես արել, գարշելի»: Գիտե՛ք նրանք շատ շուտ են դատաստան անում: (Յույց ե տալիս նճանկներով):

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Մեր դատաստան տեսներն ել յերկար չի լինի... Կացինը վերցրու գնանք:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ո՛ւր:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Դավաճանի մոտ: Ընտանիք ունի՞:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Միայն կինն է:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Հարեանները մոտիկ են:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Մի կողմից մարագն է, իսկ մյուս կողմից՝ այգին:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Գնանք:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ի՞նչ կասեք, Ալեքսանդր Անիսիմովիչ, յեթե մարդ վերցնենք հետներս:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Ո՛ւմ:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Ֆրոնտիստի վորդուն:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Վատահիլի՞ յե:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Մեր մարդն է:

Պոլովցեվը գլխով դրական նշան ե անում:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. (Կացինը տալիս ե Տեմոֆեյին) Տեմոֆեյ, գնանք:

Տեմոֆեյը նայում ե հորը. նա մտալ ձեռնով ե անում:

Տեմոֆեյը վերցնում ե կացինը: Յերեմով դուրս են գնում:

ՅՈԹԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Փողոց: Խոպրովի տան մուտքը:

Գալիս են Պոլովցեվը, Ոստրովնովը յիվ Տեմոֆեյը:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Լսել ինձ առանց հակառակելու: Յես դուռը կծեծեմ. Դու, տղա, ձայնդ կփոխես, կասես, վոր գյուղխորհրդի հերթապահ ես, թուղթ ես բերել: Հարկավոր ե, վոր նա ինքը դուռը բաց անի:

ՏԻՄՈՖԵՅ. Զգույշ յեղեք, ընկեր, չգիտեմ ձեր անունը. հայր-անունը: Այդ Խոպրովը, հավանական ե, զենք կունենա:

Պոլովցեվը վերցնում ե Ոստրովնովի կացինը: Տեմոֆեյը ծեծում ե դուռը: Լուրջուն: Ապա ծեծում ե Պոլովցեվը:

ԽՈՊՐՈՎ. ԶԱՅՆԸ. Ո՞վ ե:

ՏԻՄՈՖԵՅ. Յես եմ, քեռի Նիկիտա, գյուղխորհրդից եմ: Նախագահից թուղթ եմ բերել: Հրամայեց անմիջապես խորհուրդ գաս: **ԽՈՊՐՈՎ.** ԶԱՅՆԸ. Թուղթը դուան տակով ներս գցիր:

Տեմոֆեյը նայում ե Պոլովցեվին, նա բացառաբար շարժում ե գլուխը:

ՏԻՄՈՖԵՅ. Զի մտնի, սառած ա: Համ ել հարկավոր ա, վոր ստորագրես: Դուրս արի:

Դուռը բացվում ե: Պոլովցեվն անմիջապես Խոպրովի գլխին ե գցում վերայից կանած մուշտակը, քարշ ե տալիս խրճիթ: Ոստրովնովը սառած-կանգնած ե դռանը: Ներսից լավում ե պայթարի աղմուկ: Մի առժամանակից դուրս ե գալիս Պոլովցեվը:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. (Ուսրովնովին) Ներս գնա և դուռը փակիր յտակից:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. (Յես-յես գնալով) Դուք ինձ ազատեցեք դրանից, ձերդ բարեծնություն, յես արյուն տեսներ չեմ կարողանում, սիրտս թույլ ե:

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Սրբիկ: (Ներս ե գնում: Կանացի մի: Քիչ անց դուրս ե գալիս Տեմոֆեյի հետ) Յրվեցեք մեկ մեկ:

Պոլովցեվը յիվ Ոստրովնովը գնում են: Լավում ե

կամացի ծիծաղ, յերգ՝ «Ներքի, ներքի ինձ իմ գեղեցկուհի, քա գեղեցկությունն ինձ շատ է գրավում»...

ԱՂՋԻԿՆԵՐ. (Յերեվում եմ) **Տեսեք, աղջկերք, Տիմոշկան կրկին հարբած է:**

Տ ի մ ո ֆ ե յ ք հարձակվում է աղջկաների վրա — բոլորը փախչում են, մա յերբայով, անցնում է բեմի յետեվ: Տ ի մ ո ֆ ե յ ք իրեն հարբած է ձեկացնում, յերգում է նույն յերգը:

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Նազուկնովի սենյակը:

Ն ա գ ու լ ն ո վ , Դ ա վ ի դ ո վ , Ռ ա գ մ յ ո տ մ ո վ , ապա
Լ ու շ կ ա մ :

ԴԱՎԻԴՈՎ. Խոսքովի սպանություն մեջ յես խորհրդավոր բան եմ տեսնում: Պատճառը կոլեկտիվացումն է: Փաստ է:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Իսկ յես կարծում եմ, վոր պատճառը կինն է: Յերևի ձեռք է տվել ուրիշի կնկա, դրա համար ել սպանել են:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Խեղճիդ դու ես տալիս: Խոսքովին կուլակների բանակից են սպանել: Ժողովին իրավացի վորոշում կայացրեց բոլոր գարշելիներին ցուրտ յերկրներ աքսորել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Իրերը բոլորը տեղն են, կողոպուտ չի յեղել... Խոսքովը չքավոր եր, բայց կողքը կուլակներին եր դեմ տվել: Այո, բարդ պայմաններ են այստեղ ձեզանում:

Մտնում է Լ ու շ կ ա մ : Բոլորը վառի յեն յլնում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Յեվ այդպես, ընկերներ, մեր կոլտոգին տալիս ենք ընկեր Ստալինի անունը: Պատասխանատու անունն է, խայտառակ անել չի կարելի:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Դրա հետ բոլորն արմատապես համաձայն են:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Միայն թե ինչո՞ւ Յաշկա Ոստրովնովին վարչության մեջ խցկեցիք: Տնտեսական մասի վարիչ — դա նրա տեղը չի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Նորից սկսեցիր քո յերգը: Կուլտուրական հողագործները մեզ շատ են հարկավոր:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Դե, յես տուն գնացի: (Գնում է):

ԴԱՎԻԴՈՎ. Յես ել գնամ քնելու. ժողովից հետո գլուխս չունի պես ծանրացել է.

ԼՈՒՇԿԱ. Իսկ ընթերցել չե՞ք ուզում, ընկեր կոլտոգի նախագահ: Ապրում եք մեր տանը, բայց չեք ճաշում: Թեյ էլ չեք խմի: (Զրգ-

ձգվում է յեվ անցնում խոհանոց, յերգելով «Ներքի, ներքի ինձ, իմ գեղեցկուհի»):

ԴԱՎԻԴՈՎ. Շարունակ ժամանակ չունի: Անպիտան կին ունես, Նազուկնով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դա քեզ չի վերաբերում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բայց քեզ վերաբերում է: Վաղն է յեթ կփոխադրվեմ մեկ ուրիշ բնակարան: Զգվելի յե նույնիսկ նայել: Դե, դա ի՞նչ է: (Մաղթական ձեկացնելով Լուսկային) «Ընկեր կոլտոգի նախագահ»: Կարգին տղամարդ ես, բայց նրա հետ նազ ու տուզ ես անում: Ինքդ եյիր ասում, վոր ապրում է Ռիվանոյի հետ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ծեծե՛մ, ինչ է:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ թե ձեծել, այլ ազդել: Յես այ, ուղղակի քեզ ասում եմ, յես կոմունիստ եմ, բայց այդ բանում իմ ջղերը բարակ են: Յես կծեծելի նրան է տանից դուրս կանելի: Պատվից գցում է նա քեզ մասսայի առաջ, իսկ դու լռում ես: Գիշերներն ռըր է կորչում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու ամուսնացած ես:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Վոչ, բայց քո ընտանիքը տեսելով, հավիտյանս չեմ ամուսնանա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու կնոջ վրա՞ նայում ես սեփականություն աչքով:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ գրողի սեփականությունն է: Ընտանիք գոյություն ունի, փաստ է: Իսկ դու քո կնոջ հետ անբարոյակա-նություն ես տարածում: Յես այդ մասին հարց կհարուցեմ բջի-ջում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ուրեմն յես նրան կսպանեմ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բարով ես յեկել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու այդ դործում, ավելի լավ է, մի խառնվիր: Յես ինքս վերջ կտամ դրան, իսկ այժմ ժամանակ չունեմ: Յեթե դա սկսված լիներ յերեկ... բայց յես արդեն շատ եմ համբերել... Մի քիչ ել կսպասեմ, իսկ հետո... (Հառաչում է) Սիրտս շատ է կպած նրան, թե չե վաղուց յես...

ԴԱՎԻԴՈՎ. Հասկացիր վերջապես:

Գալիս է Լ ու շ կ ա մ : Դ ա վ ի դ ո վ ը նստում է իր մահճակալին:

ԼՈՒՇԿԱ. (Ամանք ձեռքին) Նստիր, ընթերցիր:

Ն ա գ ու լ ն ո վ ը մի քիչ գլալով, մտնում է պատին յեվ իր կիսամուշտակի գրպաններում ինչ վոր բան վորոնում:

ԼՈՒՇԿԱ. Ի՞նչ ես ման գալիս:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Նստում է սեղանի մոտ) Գրպանումս բեզին կա: Դու եյի՞ր պատվիրել: Սեմյոնն եր յերեկ բերել կայարանից:

ԼՈՒՇԿԱ. (Նստում է դեպի Նազուլնովի կիսամուտսակը, վորում է գրպաններում) Ճշմարիտ, Մակարուշկա: (Հանում է գունավոր ծնկակապեր, փօռձում է) Մակարկա, Մակարուշկա: (Մոտենում է ցույց տալու Դավիդովին):

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Գլխերյա, ոտար մարդու ներկայությամբ տըկլոր ման մի արի:

ԼՈՒՇԿԱ. Նա չի տեսնում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Վոչ, տեսնում է:

ԼՈՒՇԿԱ. Վոր տեսնում է, թող նայի քեֆն ուղածի չափ: Գեղեցիկ վոտքեր ունեմ: Ոտարներ չկան, Մակարուշկա, այսոր ոտար է, իսկ վաղը, յեթե ուզենամ, իմը կլինի: Դու հնազանդ մարդ ես... Վարժեցրած ես... Վեր է կեցում, վերցնում է մուտսակը):

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Նորից գնում ես:

ԼՈՒՇԿԱ. Ռեզինները հարկավոր է ցույց տալ, թե՞ վոչ: Մարիշկայի աչքերը կչուվեն նախանձից:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Մարիշկայի մոտ ես գնում:

ԼՈՒՇԿԱ. Իհարկե, իմ հեղ հորթուկա: (Գնում է):

ԴԱՎԻԴՈՎ. Հորթուկ... դու ֆալասի կտոր ես և վոչ թե հորթուկ, թույլ ես տալիս այդպես ծաղրել քեզ: Խայտառակ է արել քեզ ամբողջովին:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ քո ինչ գործն է:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ինչպե՞ս թե ինչ: Ձե՞ վոր նա Տիմոշկայի մոտ գնաց: Դու նրան նվեր ես տալիս, իսկ նա գնում է:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յես նրան ծեծել չեմ կարող: Յես նոր կյանք եմ մտնում և ձեռքերս չեմ ուզի կեղտոտել: Դա անցյալ ժամանակի մարդիկ էյին իրենց կանանց ծեծում: Դու, յեղբայր, թող ինձ հետ Լուշկայի մասին խոսելը: Կինը-շատ լուրջ գործ է:

Մքնում է: Յերբ լուսավորում է, Նա գու՛լ նստել է: Դա վիդու՛կը նստած գիրք է կարդում: Ներս է վազում Ռազմյոտնովը:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Նստե՛լ ես: Ռոմաննե՛ր ես կարդում: Իսկ այն իմացե՛լ ես, վոր կրպակը յերկու որում յերկուհարյուր փուլ աղ է ծախել — տարի ու կես պառկած եր պահեստում: Մորթիր, ասում են, հիմի մերը չի, միևնույն է, վերցնելու յեն մասմթերում, կոլխոզում միս ուտողը չենք: Լավ լուր են բաց թողել: Կերար միսը:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Սպասիր, այդ ի՞նչ ես ասում:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Կոլխոզի նախագահ ես, գիզանտ ես կառուցում, իսկ մեզանում անասունների կեսը մորթել են:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ո՞վ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Սատանաները:

ԴԱՎԻԴՈՎ. (Վեր է կեցում, վերցնում է վերաբույն) Անմիջապես ընդհանուր ժողով գումարիր:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ժողովի ի՞նչ կարիք կա:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ինչպե՞ս թե ինչ կարիք կա: Արգելել անասուններ մորթելը: Կոլխոզից կքնե՞ք ու դատի կտանք: Դա շատ կարևոր է: Դա նորից կուլակներն են փայտ գցում մեր առաջը: (Ներս է վազում Նազուլնովը) Գե՞ղ ինչ է պատահել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Անասունները մորթում են գարշելիները: Ահա յես ինչ եմ առաջարկում, ընկերներ — հենց այսոր իսկ ժողովում վորոշում հանենք միջնորդելու, վորպեսզի չարամիտ մորթողներին գնդակահարեն:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Գնդակահարել, ասում եմ: Ո՞ւմ առաջ պիտի միջնորդել գնդակահարելու համար: Ժողովրդական դատարանը չի կարող: Բայց յեթե մի յերկու հոգու նրանցից, վորոնք հղի կովերն են մորթել, թխկացնեն, մյուսներն անկասկած խելքի կգան: Այժմ հարկավոր է շատ խիստ լինել:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Միշտ այդպես է: Ժողով հրավիրե՛նք ուրեմն: Գնում է):

ԴԱՎԻԴՈՎ. Յավ է քեզ հետ ելի, Մակար: Կրկի՛ն թեքում ես Մոածիր հապա, կարելի՞ յե կով մորթելու համար գնդակահարել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ ինչո՞վ պիտի վար անենք, յեթե կոլխոզնիկները յեղները մորթեն: Սյոմա, խղճում եմ քեզ: Ուղեղդ չի՞ շարժվում, ինչ է: Ձե՞ վոր մենք կկորչենք, յեթե ցանք անել չկարողանանք: Մի՞թե չես հասկանում: Հարկավոր է գարշելիներից մի յերկու հոգու անպայման գնդակահարել անասունների համար: Պետք է խնդրել բարձր իշխանության այդ մասին:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դու ավելի լավ կանայիր մասսայական աշխատանք տանայիր, բացատրայիր մեր քաղաքականությունը: Իսկ վորտե՞ղ եյիր մինչ այդ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Այնտեղ, վորտեղ ինքդ եյիր:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բանն ել զբանուսն է: Տարվեցինք մենք այս կամպանիան: Այժմ հարկավոր է շտկել:

Գալիս է Լուշկա, գունատված:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկույն դուրս գնա, Գլխերյա: Յես քո ներ-
կայությամբ հեղափոխության մասին խոսելու ուժ չունեմ: Յես,
կնիկ, քեզ հետ վոչ միայն մինչև հեղափոխություն չեմ հասնի,
այլև կարող եմ ճանապարհից շեղվել: (Բղավում է) Լսեցիր: Հե-
ռացիր:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Սպասիր: (Մոտենում է Լուսկային) Հիվանդ ես, ինչ
է: (Մոտենում է լուսամուտին: Լավում է հարմոնիկայի նվագ յեվ
յերգ՝ «Ներիւ, ներիւ ինձ իմ գեղեցիկս») Կուլակներին ճանապարհ
են գցում...:

ԼՈՒՇԿԱ. (Արտավում է) Տիմոֆեյ, Տիմոշենկա...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ահա ինչ, կնիկ, հավաքիր քո ունեցած-չունե-
ցածը, բեղինները, պոմադներն ու գնա, ուր ուզում ես: Ա՛նմիջա-
պես դուրս:

Գնում է Դավիդովի հետ: Լուշկան, մնալով միայնակ,
վազում է լուսամուտի մոտ, արտավում է: Հարմոնիկայի
նվագը յեվ յերգը մարում է:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՊԵՏԿԵՐ

Ցանկապատի մոտ:

Դավիդով, Ռազմյոսնով, Շչուկար յեվ Նա-
գուլնով:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Կարծես դադարել են մորթել: Ժողովը ազդեց: (Հա-
նում է ծխախոտ, ծիծաղում է):

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ինչո՞ւ յես ծիծաղում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Գործարանի ընկերները հիշել են ինձ: Պասիլկա
յեն ուղարկել: Մեր ծխախոտից է, Լենինգրադի: Հասկանում ես,
յես, սատանան տանի, մի տեսակ վորբի նման մարդ եմ—վոչ կին,
վոչ վոք: Փաստ է: Յեվ հանկարծ առ քեզ: Պասիլկա: Ծխախոտ
և շոկոլադե: Փաստ է: (Հառաչելով գալիս է Շչուկար) Ի՞նչ ես
փորդ բռնել, պապի:

ՇՉՈՒԿԱ. Փորս ցավում է: Ե՛խ, սիրելի դավակներս, կորած եմ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ենքան միս է լափել վոր զրոզի տարածը:
Ամբողջ որերով նստած է արևածաղիկների մեջ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ճշմարիտ է:

ՇՉՈՒԿԱ. Ո՛խ, սատանան գայթակղեցրեց: Պառավը համո-
զեց: Շալվարիս կապը ձեռքիս է մնացել:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Տեղն է քեզ: Ի՞նչ հորթուկ է մորթել...

ՇՉՈՒԿԱ. Են տեսակ փորահարկնք է, սիրելիներս... Մաշկեցի:
Մի գլուխ թափվում է, վոնց վոր անպիտան սագից:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ինչո՞ւ յես յեկել:

ՇՉՈՒԿԱ. Ազատիր ինձ հաշվապահի պաշտոնից, նախագահ:
Հոգիս հանում է այդ պաշտոնը: Անիծյալ աքլորներն ամբողջ որը
կռվում են, հավերն ել, թեպետ կնկա ցեղից են, նրանք ել մի-
այանց կատար են բռնում ու պտույտ գալիս բակով մեկ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Քե՞զ ինչ:

ՇՉՈՒԿԱ. Միթե հավ պահելը տղամարդու գործ է: Յես կա-
զակ եմ, յես հերոսաբար մասնակցել եմ թուրքական կամպանիա-
յին: Իսկ այժմ յերեխաները ծաղրում են ինձ՝ «Հավ տնտղո՞ղ
պապի, հավ տնտղո՞ղ պապի»:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Թող, պապի, յերեխաներից լի՛նչ ես պահանջում.

ՇՉՈՒԿԱ. Յեթե մենակ յերեխաները լինեյին, վոչինչ, կնա-
նիքն ել նրանցից պակաս չեն: Տուն վոր գնում եմ, հռհռոցը գցում
են՝ «Տես, ասում են, պապի, վարի ժամանակ ամեն մի հավ մի-մի
սալակ ձու պիտի տա, թե չէ, ասում են, քեզ կհարկադրենք հա-
վերի վրա թռչես»: (Յնցվում է, բռնում է փորը, փախչում է):

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Նորից վաղեց արևածաղիկների մեջ:

Շչուկարը վազում է քիմով, ընդհարվելով Նագուլ-
նովի հետ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Գրողը տանի, հավի խրավիլակ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի դեպ, հավերի մասին: Վրիպեցինք մենք հավերի
գործում, Նագուլնով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Այդ ինչպե՞ս:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Մենք զեռ սերմացու չենք պատրաստել, բայց
թռչունները միացրինք: Եղպես ել հիմարությո՞ւն: Յես, Մակար,
լուրջ առաջարկում եմ—անիծյալ թռչունների գործում մենք քա-
ղաքական սխալ գործեցինք: Փաստ է: Յես քո տեղը լինեյի,
բայլեկիյան համարձակությամբ կընդունեյի սխալս և կհրամայեյի
վերադարձնել հավերն ու մյուս թռչուններն իրենց տերերին:
(Գալիս են Ասամանչուկովը յեվ Բաննիկը) Իսկ յեթե չես անի, յես
կանեմ իմ պատասխանատվությամբ: (Գնում է):

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Գնանք:

Ուզում են գնալ: Քմծիծաղով նրանց է մոտենում Ատաման-
չուկովը:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. Քանդում եք, նշանակում է, հավային կոլ-
խողը:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յըվեցեք: Քանդվում ե:

ԲԱՆՆԻԿ. Ինչպես յերևում ե, հավերի գիտակցությունը չի հասել կոլխոզի:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Ասա տեսնեմ, թանկագին ընկեր, սոցիալիզմի ժամանակ աքաղաղները կովեւում յեն, թե չեն կովելու:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու... Կատակ արա, բայց խմացիր ինչ կատակ կարելի յե... Սոցիալիզմի համար մարդկության լավագույն մասն ե զոհ գնացել: Իսկ դու, դարչելի, ծաղրում ես նրանց: Հեռացիր անմիջապես այստեղից, հակա, թե չե ենպես կհասցնեմ քիթ ու մուկիդ, վոր մյուս աշխարհ կգնաս: (Քուլմ ե նրանց) Կորի, քանի դեռ ննջեցյալ չեմ դարձրել քեզ: Յես ել կատակ անել գիտեմ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. (Յես ե պահում նրան) Մակար: Նորից:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ինչպես կարելի յե, Անդրյուշկա: Սոցիալիզմի համար մարդկության լավագույն մասն ե զոհվել, իսկ այդ ապականությունը ծաղրում ե:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ՅԵՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԱՍԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Վարչության գրասենյակը:

Գալիս եմ Նագուլնովը, Ատամանուկովը յեվ Ախվատկինը:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Հացահատիկ չտա՛ր, հակախորհրդային պրոպագանդով զբաղվել: (Ատամանուկին) Ինչո՞ւ նախանցյալ որը չեյիր յեկել, յերբ բրիգադը կանչել եր:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Անտառ եյի գնացել փայտի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ յերեկ:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Խոտ եյի կրում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ այսօր հանձնեցի՞ր:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Վոչ...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ինչո՞ւ:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Յորեն չկա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ինչպե՞ս թե չկա:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Այնպես վոր, շատ պարզ: Մտածում եյի պահել սերմացու, հետո ավելցուկը հանձնեցի հացամթերման, ինձ այլևս բան չմնաց, դրա համար ել կերանք:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ուրեմն դու այս տարի ցանք չե՞ս ուզում անել:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Ուզում եյի, բայց ցանելու բան չունեմ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Ախվատկինին) Իսկ դու ինչպե՞ս:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Յորեն ցանցել եր, խոսք չունեմ, բայց տնտեսության մեջ, ընկեր, դու իմանում ես ինչպե՞ս ե, ելի: Մենք սո-

վոր ենք հացն առանց կշռելու ուտել: Առանց չափի: Ինչ ամեն մեկ անձին թողել էյին ամսական մեկ փութ, իսկ յես, որինակ, որեկան յերեք-չորս գրվաքա հաց եմ ուտում: Ահա այդ պատճառով ել գերաժախս ե յեղել: Յորեն չկա, ուզում ես, խուզարկիր:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ սա ի՞նչ ե: (Յույց ե ցալիս հացամթերման ցուցակները) Ձեզ եմ հարցնում, սա ի՞նչ ե: Դու ասում ես, վոր հացամթերումը հանձնել ես, իսկ քեզ վրա ապառիկ կա: Իսկ դու ամենահին չես հանձնել: Ինչո՞ւ Ռազմյոտնովը, Լյուբիշկինը, Դմիտրի Մուլոնը, դարբին Շալին առաջին որը հենց ցորենը հանձնել են, իսկ դուք չեք կարող: Որը ցերեկով խաբժում եք: Հացը թագցնում եք: Ուրեմն յես ել ձեզ կթագցնեմ: (Բաց ե անում դուռը) Ծակը, ծակը մտեք: (Ախլաշկինը յել Ասամանչուկովն անցնում են կից սենյակը) Մարդկության թշնամիներ: Յես ձեզ ցույց կտամ ինչ ե նշանակում խորհրդային՝ գործերի վրա ծիծաղել: (Փակում ե դուռը նրանց յեսելից: Մուսխի դուռը ծեծում են, մտնում ե Բաննիկը) Նստի՛ր, Դրիգորի Մատվեկիչ:

ԲԱՆՆԻԿ. Շնորհակալություն արած պատվի համար:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դրիգորի Մատվեկիչ, այդ ինչո՞ւ սերմացուն չես հանձնում:

ԲԱՆՆԻԿ. Իսկ ինչո՞ւ հանձնեմ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ձե՞ վոր ընդհանուր ժողովը վորոշեց թե մենատնտեսները, թե կոլխոզականները սերմացուն հանձնեն պահեստ: Դու սերմացու ունես չե՞:

ԲԱՆՆԻԿ. Հապա ի՞նչպես, իհարկե ունեմ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Նայում ե ցուցակում) Դու այս տարի պատրաստվում ես ութը հեկտար ցանել:

ԲԱՆՆԻԿ. Այդպես ե:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Նշանակում ե քառասուն յերկու փութ սերմացու ունես:

ԲԱՆՆԻԿ. Բոլորը լրիվ ունեմ, մաքրած ու ընտրած ցորեն, վոսկու նման:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու իսկական հերոս ես: Վաղը հանձնիր հասարակական պահեստ: Կարող ես քո տոպրակներով թողնել: Մենք մենատնտեսներից նույնիսկ իրենց տոպրակներով ենք ընդունում, յեթե չես ուզում ցորենը խառնել: Կրեբես, կշեռքով կհանձնես, դմուռի կնիք կդնեն տոպրակների վրա, քեզ ստացական կտան, իսկ դարձանը լրիվ յետ կստանաս: Թե չե, շատերը դանդաղում են, վոր չեն կարողացել պահել, կերել են: Իսկ պահեստում ապա-

հով կլինի: (Սեղմում ե Բաննիկի ձեռքը, ասում ե հանգիստ) Դե, այդպես:

ԲԱՆՆԻԿ. Այդպես: (Սեղմում ե նրա ձեռքը) Իսկ ցորենը, այնուամենայնիվ, յես ձեզ չեմ տա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ինչո՞ւ, թույլ տու՛ր հարցնել:

ԲԱՆՆԻԿ. Վորովհետեւ ինձ մոտ ավելի ապահով կլինի: Իսկ յեթե ձեզ հանձնեմ, դարձանը դատարկ տոպրակներն ել չեմ ստանա: Մենք նույնպես այժմ խրատված ենք: Մեզ խաբել չես կարող:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ինչպես կարող ես կասկածել խորհրդային իշխանության վրա: Ձեռ հավատում, նշանակում ե:

ԲԱՆՆԻԿ. Այո, չեմ հավատում: Ցորենը կհավաքեք, իսկ հետո կլցնեք նավերն ու հայդա, ոտար յերկրներ կտանեք: Ավտոմոբիլ առնելու: Վորպեսդի կուսակցականներն իրենց մազը կտրած կանանց հետ զբոսնեն: Իմանում ենք թե ինչի վրա յեք ծախում մեր ցորենը: Հասնեք հավասարության:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Խեղճ թոցրե՞լ ես: Այդ նշե՛ր ես դուրս տալիս:

ԲԱՆՆԻԿ. Մարդ խելքն ել կթոցնի, յերբ կոկորդից բռնեն: Հարյուր տասնվեց փութ հանձնել եմ հացամթերում, իսկ դուք վերջին սերմացուն եք ուզում խել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ձայնդ... Դուրս ես տալիս ավելորդ (Ձեռք խլիւմ ե սեղանին):

ԲԱՆՆԻԿ. Դու ինձ վրա մի գոռա: Դու քո կնոջը բռնեցքով խփիր, իսկ յես քո կիներ չեմ: Այժմ քսան թվականը չի, հասկացա՞ր, իսկ ցորենը տվողը չեմ, քնշվի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու այդ... Այդ ո՞ւմ խոսքերն են: Դու այդ ինչե՞ր ես ասում, հակա: Անմիջապես ստորագրություն գրիր, վոր վաղը սերմացուն կհանձնես և վաղն և յեթ կգնաս, ուր վոր հարկավոր ե: Այնտեղ կպարզեն, թե դու վորտեղից ես այդպիսի խոսքեր իմացի:

ԲԱՆՆԻԿ. Դու ինձ կարող ես ձերբակալել, բայց ստորագրություն և ցորեն չեմ տա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դրե՛ր, ասում եմ:

ԲԱՆՆԻԿ. Մի քիչ համբերի՛ր:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յես քեզ խաթրով խնդրում եմ:

ԲԱՆՆԻԿ. (Գնում ե դեպի դուռը) Ձեմ տա: Հենց հիմի դնում եմ ցորենը խոզերի առաջը լցնում: Ավելի լավ ե թող խոզերն ուտեն, քան ձեզ նման ձրիակերները:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Սերմացուն խոզերին տաս: (Գրպանից հանում է նագանը, կորով խփում է Բաճնիկին, նա վայր է ընկնում) Գրիբ: **ԲԱՆՆԻԿ.** (Վեր է կենում, մոտենում է սեղանին) Գրիբը կգրեմ, բայց այս մասին հայտնի կլինի դատախազին: Նագանի սպառնալիքի տակ ինչ ուզում ես, կգրեմ: Խորհրդային իշխանություն ժամանակ ծեծելն արգելված է: Կուսակցությունը քեզ դեռ համար պատասխանատվության կկանչի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ահա, հակա, խորհրդային իշխանությունն ու կուսակցությունը հիշեցիր: (Բղավում է) Գրիբ. «Ստորագրություն. Յես, նախկին ակտիվ սպիտակ գվարդիական, մամոնտովցի, զենքը ձեռքիս Կարմիր բանակի դեմ հանդես յեկած, յետ եմ վերցնում իմ ասած խոսքերը: Իմ խոսքերը, խիստ վերավորական ՀԿ(Բ) և խորհրդային իշխանություն համար... — ՀԿ(Բ) գլխատառով գրիբ, և պարտավորվում եմ, թեպետ և յես թագնաված հակա յեմ...»

ԲԱՆՆԻԿ. Չեմ գրի... (Նետում է մատից):

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Բղավում է) Չէ, կգրես: (Բաճնիկը գրում է) «...այլև պարտավորվում եմ վաղը, մարտի յերեքին, հասարակական շտեմարան հանձնել քառասուն յերկու փութ սերմացու ցորեն: Վոր և ստորագրում եմ: Ստորագրիբ, գնա:

ԲԱՆՆԻԿ. Այս արարքիդ համար պատասխան կտես, Մակար Նագուլնով: (Փախչում է):

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Մեղանից ամեն մեկն իր արարքի համար պատասխանատու յե: Համաշխարհային հեղափոխության համար յես քառասուն մահ կընդունեմ: (Հոգնած, գլուխը քեփում է սեղանին ու քնում):

Մքնում է: Յերբ լույս է տրվում — մույն քեմն է, սեղանի մոտ քնի է Նագուլնովը: Մտնում է Ռազմյոսնովը:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Անխելքի մեկը: Հիմաբուլթյուններ ես արել, հիմի յեղ քնել ես: Ինչո՞ւ յես ծեծել Բաննիկին: Նա լուսադեմին սերմացուն բերեց և անմիջապես շրջան գնաց, քո դեմ միլիցիային գանգատ: Մինչև այդտեղ հասցրիբ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ասում ես, այնուամենայնիվ, սերմացուն բերեց: Նու, նշանակում է ազդել է: Քառասուն յերկու փութ սերմացու, հանաք-մասխարություն չի: Յեթե ամեն մի հակայից նագանով մեկ անգամ խփելով քառասուն յերկու փութ ցորեն դուրս գա, յես իմ ամբողջ կյանքում, Անդրյուխա, միայն արան-նրան խփելով կզբաղվեմ:

Դուռը ծեծելու ձայն է լսվում:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Սա ի՞նչ է:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Բուրբուլին մոռացել էյի: Յես ախր այնտեղ հացը չարամտորեն թագցնող մանր բուրժուաներ եմ փակել: Բաց թող նրանց և ասա... վոր կվերադառնամ ու կրկին նրանց այնտեղ կփակեմ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. (Բաց է անում դուռը) Կուզմա Միտրիչ, ի՞նչ է պատահել: Այդ Նագուլնովը...

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Դե, ինչ ասենք, ընկեր Ռազմյոտնով, այնտեղ, քո լրագրերի վրա քնած, մենք հասկացանք, վոր մեղավոր ենք, խոսք չունենք, բաց թող, անմիջապես կբերենք:

ԱՏԱՄԱՆՉՈՒԿՈՎ. Մեղքներս ինչ թագցնենք, ուզում եյինք ցորենը պահել:

Արագ գնում են: Գալիս է Դավիդովը:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ ի՞նչ նորություններ են, Նագուլնով: Այդ ի՞նչ ես արել Գրիբորի Բաննիկին:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դե վոր լսել ես, ել ինչ ես հողի հանում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ մեթոդներով ես դու ագիտացիա անում սերմացու հավաքելու համար: Բաննիկը քեզ վրա բողոքել է դատախազին: Փաստ է: Դու կոմունիստ ես, բայց ժանդարմի նման ես վարվում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յես իրավացի յեմ ծեծել նրան: Նույնիսկ չեմ ծեծել, այլ միայն մեկ անգամ եմ խփել, այնինչ ավելի յեր հարկավոր: Շուն շան վորդուն քիչ ուտացրի իշխանությունը հայհոյելու համար:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Մակար, դու հին պարտիզանական մեթոդներով ես աշխատում: Իսկ այժմ նոր ժամանակ է, այժմ վոչ թե հանկարծակի հարձակումներ, այլ պաղիցիոն կռիվ է: Փաստ է: Ճիշտ ժամանակին է գրված ընկեր Ստալինի հողվածը: Վոչ թե քո հոնքին, այլ իսկական աչքին է դիպել:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ասում ես, վոր այդ հողվածը վոչ թե իմ հոնքին, այլ աչքին է դիպել: Վոչ թե աչքին, այլ իմ սրտին և դիպել է ծակելով դուրս է յեկել: Դա ի՞նչ հողված է: Ի՞նչ հողված պել և ծակելով դուրս է յեկել: Դա ի՞նչ հողված է, վոր մեր ընկեր Ստալինն է գրել, իսկ յես, Մակար Նագուլնովս պառկել եմ դեմքս ցեխի մեջ թաղած, յես, Մակար Նագուլնովս կորցրած: Իսկ չե՞ վոր յես իմ թափած արյունով անձանապարհս կորցրած: Իսկ չե՞ վոր յես իմ թափած արյունով անձանապարհս ձուլված եմ մեր կուսակցության հետ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դու ըստ եյուլթյան խոսիբ, Մակար: Ի՞նչ ես Տրոցկու նման շարունակ կրկնում «Յես կուսակցության մեջ եմ, յես կուսակցական եմ»:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ով ինձ Տրոցկի յե անվանում, յես նրա դուռնը
կփշրեմ: Չարչարվեցի՞նք, կոլխոզ ստեղծեցինք, բայց ահա հող-
վածը նահանջի փող ե փչում: Յես եսկադրոն եմ առաջնորդել
լեհացիներին դեմ, Վրանգելի դեմ, և գիտեմ, մեկ վոր հարձակման
դիմեցիր, կես ճանապարհից յետ մի դարձիր այլևս:

ԴԱՎԻԴՆՈՎ. Ընկեր Ստալինի նամակը ԿԿ-ի դիմն ե, այնպես
վոր դու նամակի հետ համաձայն չեմ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Վոչ:

ԴԱՎԻԴՆՈՎ. Իսկ քո սխալներն ընդունում ես:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ընդունում եմ:

ԴԱՎԻԴՆՈՎ. Ել բանն ինչո՞ւմ ե:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Հողվածը ճիշտ չե:

ԴԱՎԻԴՆՈՎ. Դու ապուշ ես: Դրո՞ղը տանի: Այդպիսի խոսքերի
համար ուրիշ տեղ քեզ կուսակցությունից դուրս կշարժեցին:
Խեղճը թուրքի է: Կամ դու անմիջապես վերջ կտաս քո այդ
ազիտացիային կամ յես կհաղորդեմ շրջկոմ, վոր դու կուսակցու-
թյան գծին դեմ ես գնում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Հայտնի: Յես ինքս կհայտնեմ շրջկոմ: Ինչ-
նիկի և բոլորի համար պատասխան կտամ: (Հեռանում ե):

ՏԱՍԵՄԵԿԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Թ-րդ պատկերի բեմը:

Մի խումբ կազակներ կարգում են Ստալինի «Հաջողություն-
ներից գլխապետություն» հոգվածը: Գալիս ե ՊՈԼՆՎԵՎԸ:

ՊՈԼՆՎԵՎԸ. Դե, պարոնայք կազակներ, Դոնի ազատագրման
միությունն անդամներ, վերջանում ե մեր ստրկության ժամանակը:
Հասել ե ապստամբվելու ժամը: Մեր ռազմական կազմակերպու-
թյունը կազմ պատրաստ ե, և այս գիշեր, առաջին կրակոցը լա-
տեն պես, դուք պետք ե հարձակվեք և ձերբակալեք բոլոր կոմու-
նիստներին իրենց աներում: Վոչ մեկը կենդանի չպիտք ե ազատվի:
Ձեր խմբի հրամանատարությունը հանձնում եմ պրոլետարուժի:
Մարինային: Ձեր կոմունիստներին վերջացնելուց հետո... (աղմուկ)
Ի՞նչ ե պատահել, այդ ի՞նչ խոսակցություններ են:

ԾԵՐ ԿԱԶԱԿ. (Ընդհատում ե Պոլովցեվին) Դուք, ձերդ բարե-
ձնություն, պարոն յեսաուր, չեք լսել նոր լրագրի մասին: Այս-
տեղ, մինչև ձեր գալը, մենք խորհուրդ արեցինք: Շատ հետաքը-

քիր լրագիր ե ստացվել Մոսկվայից: Յեվ այստեղ տպված ե ըն-
կեր Ստալինի նամակը: Կարդացինք մենք այդ նամակը և այն-
պես ե դուրս գալիս, վոր այդ լրագիրը մեզ բաժանում ե ձեզա-
նից: Մեզ համար, այսինքն հողագործներին համար ուրիշ գիծ ե
դուրս գալիս... Յեվ ահա մենք բոլորս...

ՊՈԼՆՎԵՎԸ. Պապի, պառավությունից հո չեմ ցնորվել: Ո՞վ ե
քեզ թույլ տվել խոսել բոլորի անունից:

ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿԱԶԱԿ. Դուք, ընկեր նախկին սպա, մեր ծե-
րունիների վրա մի գոռացեք: Դուք նրանց վրա հին ժամանակ
առանց այն ել շատ եք գոռացել, աղալություն եք արել, բա-
վական ե:

ԾԵՐ ԿԱԶԱԿ. Խորհուրդ արեցինք միմիանց հետ և վորոշեցինք
մենք «Պրավդա» լրագրում տպված այդ հողվածի պատճառով,
չապստամբվել: Մեր ճանապարհները բաժանվեցին իրարից:

ՊՈԼՆՎԵՎԸ. Դա ի՞նչ ե նշանակում, կազակներ, դավաճանու-
թյուն:

ԾԵՐ ԿԱԶԱԿ. Այդ արդեն, ինչպես կամենաք, միայն թե մեր
ճանապարհները մեկ լինել չեն կարող: Մենք խորհրդային իշխա-
նություն դեմ չենք, այլ դեմ ենք մեր տեղական իշխանություն, ղեկավար
գյուղի իշխանություն, անկարգություններ յեղան... Իսկ մեկ վոր
այս հողվածը...

ՅԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԿԱԶԱԿ. Վերադարձրեք մեր ստորագրություն-
ները, քանի խաթրով խնդրում ենք:

ԿԱԶԱԿ. Սխալվեցինք մենք ձեզ հետ: Դուք ասում եյիք, վոր
ապստամբություն դեպքում դաշնակիցները մեզ ակնթարթապես
զենք և ռազմամթերք կբերեն: Ձենք նրանք կբերեն, բայց իրենք
ել մեր յերկիրը կմտնեն: Բարեհաճեցեք մեր ստորագրություն-
ները վերադարձնել: Այդպես հրամայեցին ասել նաև Տուբյանսկի
ծերունիները:

ՊՈԼՆՎԵՎԸ. Նշանակում ե Տուբյանսկում նստյալես:

ԾԵՐ ԿԱԶԱԿ. Բոլորը միաբերան:

ՊՈԼՆՎԵՎԸ. Այդպես: Դե, ինչ արած, պարոնայք կազակներ:
Ձեք ուզում մեզ հետ գալ, չենք խնդրում, չենք աղերսում: Իսկ
ստորագրությունները ձեզ վերադարձնել չեմ կարող: Նրանք
գտնվում են շտաբում: Բայց դուք իզուր եք վախենում: Ձե՞ վոր
յես Գեդեոնի չեմ գնա հայտնելու ձեր մասին:

ԾԵՐ ԿԱԶԱԿ. Այդ այդպես ե, բայց...

ՊՈԼՈՎՅԵՎ. Յեւ ղուք վոչ թե ԳեղեՌՈՒ-ից, այլ մեզանից պետք է վախենաք: Մենք ձեզ կգնդակահարենք վոչպես քնասա-
րարների: Հապա, յետ քաշվեցեք, ճանապարհ տվեք (Համուռ ե
նագանք, փախչում ե):

Կազակները յետ եմ չաշվում:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ՏԱՍՆԵՐԿՈՒՅԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Շրջկոմում:

Կ ո Ր չ ժ ի ն ս կ ի, Ս ա մ ո խ ի ն, Բ ա լ ա ր ի ն, Խ ա մ ու տ ո վ
յեվ Ն ա գ ու լ ն ո վ:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. Շրջկոմի և վերահսկիչ հանձնաժողովի հանձնա-
բարությամբ յետ քննեցի Նագուլնովի գործը: Նագուլնովին, նրա
արարքներից տուժածներին և Գրեմյաչի լոգի մենատնտեսներին
հարցաքննելու միջոցով, այլև վկաների ցուցմունքների հիման
վրա յետ պարզեցի հետևյալը. ընկեր Նագուլնովը կոլեկտիվացման
մոմենտին, փետրվար ամսին, տնետուն ընկած, նազանով սպառ
նացել է և հարկադրել և կոլտնտեսություն մտնել: Այդպիսով,
ինչպես ասում են, նա «ներգրավել ե» կոլեկտիվ յոթը չքավոր: Այդ
բանը չի ժխտում նաև ինքը Նագուլնովը: Ապա, սերմացուի ֆոնդի
ժամանակ նա ուշաթափվելու աստիճան նազանով ծեծել և մի մի-
ջակ մենատնտեսի այն պատճառով, վոր նա մերժել է հանձնել
սերմացուն: Նույն այն գիշեր նա, պրիստավի նման, ձերբակալել
է յերկու կոլտնտեսականի և փակել է նրանց ամբողջ գիշեր, ըստ
վորում սպառնացել է նազանով, յեթե անմիջապես չհանձնեն
սերմացուն:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Նրանց յետ չեմ սպառնացել:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. Յետ այդ ասում եմ նրանց ասելով, ընկեր Նա-
գուլնով, և խնդրում եմ ինձ չընդհատել: Բացի դրանից, Նագուլ-
նովը անկարգ սեռական կյանք է վարում, իսկ դա նույնպես ան-
կարևոր չէ կուսակցության անդամի բնութագրի համար: Նագուլ-
նովը բաժանվել է կնոջից, նույնիսկ նրան շան նման դուրս է
տրել տանից և միայն այն պատճառով, վոր կինը, իբրև թե սի-
րային կապ է ունեցել գյուղում մի յերթտասարդի հետ: Թե նա
սեռային ինչպիսի կյանք է վարում այժմ, յետ չգիտեմ, բայց

բոլոր տվյալները վկայում են, վոր նա ուղղակի ցոփ կյանք է
վարում: Ահա, ընկերներ, այն հերոսական արարքների համառոտ
նկարագրությունը, վոր կարճ ժամանակամիջոցում կարողացել է
կատարել բշխի քարտուղար Նագուլնովը: Վորո՞նք են այդ հան-
ցագործությունների արմատները: Պետք է ուղղակի ասել, վոր
դրանք վոչ թե հաջողությունների գլխավորույթ են, ինչպես տա-
ղանգավոր կերպով արտահայտել է մեր առաջնորդ ընկեր Սա-
մուռը, այլ դա ուղղակի ձախուժյուն է, հարձակում է կուսակ-
ցության գլխավոր գծի դեմ: Շրջանային վերահսկիչ հանձնաժո-
ղովը, վոր կոչված է կուսակցությունը մաքրելու ամեն տեսակի
քայքայված տարրերից, անտարակույս, իր յեզրակացությունը
կհանի Նագուլնովի վերաբերմամբ: Յետ վերջացրի:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻ. Խոսքը տանք ընկեր Նագուլնովին, թող նա
պատմի ինչպես է հասել այդորինակ կյանքի: Խոսիր, ընկեր Նա-
գուլնով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յետ, ընկերներ, հեղափոխությունից սկսած,
կուսակցության մեջ եմ: Յեղել եմ Կարմիր բանակում...

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻ. Այդ բոլորը մեզ հայտնի յե, գործի մասին
խոսիր:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յետ բոլոր ձախաժամներում կովել եմ սպիտակ-
ների դեմ... Յեվ առաջին հեծյալ գնդից ինձ որդեն են տվել...

ԽՈՄՈՒՏՈՎ. Դու գործի մասին ասա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ դա գործ չէ:

ԽՈՄՈՒՏՈՎ. Դու պոչ թափ մի տուր, Նագուլնով: Արժանիք-
ների վրա հենվելու այժմ հարկ չկա:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Ընկերներ, թողեք խոսի, ի՞նչ եք վրա տալիս:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻ. Խոսիր կոնկրետ, Նագուլնով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Թողեք խոսեմ, ընկերներ, յետ հո թշնամի չեմ:
Ինչո՞ւ յեք ինձ հետ այդպես վարվում: Յետ բանակում վերավոր-
վել եմ... Կոստորնայի տակ կոնտուզյա յեմ ստացել ծանր հրա-
նոթից...

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Դու մի հուզվիր, խոսիր:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յետ ընդունում եմ այն, ինչ ասաց Սամոխինը:
Ճշմարիտ է, դա յետ արել եմ: Բայց վոչ թե այն պատճառով, վոր
կամեցել եմ կուսակցության վրա հարձակում գործել, այդ արդեն
Սամոխինը գլխից դուրս է տալիս: Շան նման փչում է նաև իմ
Սամոխինը գլխից մասին: Յետ կանանցից փախուստ եմ տալիս և
ցոփ կյանքի մասին: Յետ կանանցից փախուստ եմ տալիս և
նրանցով զբաղվելու ժամանակ չունեմ:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. Ա՞յդ պատճառով ես կնոջդ վաճառեմ:
ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Այո, այդ իսկ պատճառով: Իսկ Բաննիկին ծեծել եմ այն պատճառով, վոր նա ծաղրել է կուսակցությունը և անբնական ուզում եր խոզերին տալ:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. Ասա, ասա:
ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ասում եմ, ինչ յեղել է: Նույնիսկ ափսոսում եմ, վոր Բաննիկին չեմ սպանել: Ուրիշ ասելիք չունեմ:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Դուրս գնա, Նագուլնով: (Նագուլնովը գնում է) Իե, ընկերներ, ի՞նչ կասե՛ք: Ամեն ինչ պարզ է: Ինքը Նագուլնովը խոստովանեց: Թեպետ մանր բաներում նա աշխատում է պոչ թափ տալ, բայց յես կարծում եմ, վոր Նագուլնովին, վորպես կոլանտեսական շարժման մեջ կուսակցության գիծը չարամտորեն խախտողի, վորպես կենցաղային հարցերում աշխատված կոմունիստի, հարկավոր է կուսակցության շարքերից վտարել: Մենք չպետք է նայենք Նագուլնովի նախկին արժանիքների վրա: Դա անցյալ ետապ է: Մենք պետք է, վորպես որինակ ուրիշների համար, նրան պատժենք: Բոլոր նրանց, ովքեր փորձ կանեն անվանարկել կուսակցությունը և նրան քարշ տալ աջ կամ ձախ, մենք կհարվածենք անխնա: Քվեարակենք: Ո՞վ է կողմնակից, վորպեսզի Նագուլնովին վտարենք կուսակցությունից: Մեծամասնու-թյունը: Դու դե՞մ ես, ընկեր Բալաբանին:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Յես վոչ միայն դեմ եմ, այլ վճռականապես բո-ղոքում եմ: Դա արմատապես սխալ վորոշում է:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Դու կարող ես մնալ քո ուրույն կարծիքին:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Վա՛յ, դու թույլ տուր ինձ ասել:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Ուշ է արդեն, Բալաբանին, Նագուլնովին հեռացնելու վորոշումն ընդունված է ձայների մեծամասնու-թյամբ:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Դա չինովնիկական մոտեցում է մարդուն: Նե-րեցեք, ընկեր, յես այդ բանն այդպես չեմ թողնի: Յես կգրեմ կենտրոն: Վտարել կուսակցության հին անդամին, կարմիր դրոշի շքանշան ունեցողին... Դուք բթացել եք, ընկերներ: Կարծեք պատժի ուրիշ միջոց չկա:

ԽՈՄՈՒՏՈՎ. Կարիք չկա այդ մասին դիսկուսիա սկսել: Չե՛ վոր քվեարկեցինք:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Այդպիսի քվեարկության համար հարկավոր է ղուլնչներդ փշրել:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. Դունչ փշրելու մասին զգույշ խոսիր: Այստեղ շրջկոմ է:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. Առանց քո ասելու գիտեմ: Ինչո՞ւ թույլ չեք տալիս խոսեմ:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Վորովհետև յես դա ավելորդ եմ համարում: Յես շրջկոմի քարտուղարն եմ: Յես քեզ զրկում եմ ձայնից: Իսկ յեթե խոսել ես ուզում, գնա պատշգամբում խոսիր: Ընկեր Սա-մոխին, կանչիր Նագուլնովին:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. (Բաց է անում դուռը) Ընկեր Նագուլնով:

Մտնում է Նագուլնովը:

ԲԱԼԱԲԱՆԻՆ. (Անցնելով Նագուլնովի կողով) Դիմիր կենտրոն:

ՍԱՄՈՒՆԻՆ. Բյուրոյի վորոշումով դու վտարվում ես մեր շար-քերից: Կուստոմսդ հանձնիր:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Կուստոմսը չեմ տա:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Կհարկադրենք, վոր տա:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Կուստոմսը յես քեզ չեմ տա: Յեվ կուսակցու-թյանը յես դեռ հարկավոր կլինեմ: Յեվ յես առանց կուսակցու-թյան չեմ կարող ապրել: (Գոչում է) Յես քեզ չեմ յենթարկվում, հասկանալի՞ յե:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Սկսվում է վողբերդական գործողությունը: Առանց իստերիկաների, Նագուլնով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ինչի՞ յեմ պետք յես առանց կուսակցության: Յեվ ինչո՞ւ... Վոչ, կուստոմսը յես չեմ տա: Յես իմ վողջ կյանքն եմ դրել վողջ կյանքը... Յեթե այնպես է, ավելի լավ է հրամայիր տղաներին ինձ... վերջ տան... Ինձ համար կյանքն այժմ բանի պետք չէ, կյանքից վտարեցեք ինձ:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Բավական է, դրանով ոգնել չես կարող:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Բղրվում է) Բռնություն էք գործ դնում: Քաղցր խոսե՛լ եք սովորել: Ծիծաղում եք իմ մահացու վշտի վրա:

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Բավական է, Նագուլնով, մենք ուրիշ հարցեր էլ ունենք:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Բավական է, բայց յես իմ արդարությունը կգտնեմ: Յես Կի կգնամ... բայց արդարությունը (Գնում է յեվ կանգ կգտնեմ: Յես Կգտնեմ... (Դուրս է գնում դուռը բաց բողնելով):

ԿՈՐԶԺԻՆՍԿԻՆ. Իհարկե, ընկերներ, մեղք է... Բայց մենք, հե-ղափոխության զինվորներս ընդհանրապես և ամբողջովին պետք է...

ՏԱՍՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Փողոց:

Նստած եմ Յարսկի խուտորից յեկած մի Ծ եր յեկ մի Յ եր ի -
տ ա ա բ դ կազակ: Գալիս եմ Բ ա մ ն ի կ ը յեկ Ո ս տ ը ո վ -
ն ո վ ը :

ԲԱՆՆԻԿ. Ինչպէս եք, քաղաքացի կազակներ:

ԿԱԶԱԿ. Փառք աստուծո: Ծխախոտ չեմ ունենա: Թուխունից
աղբատ ենք:

ԲԱՆՆԻԿ. Մի քիչ ֆնացել ե: (Տալիս է քուրուցի քիսան) Ո՛խ,
քուրը չծխեք:

ԾԵՐ ԿԱԶԱԿ. Այժմ կոլխոզ ե, ամեն ինչ պետք է ընդհանուր
վրին:

ԲԱՆՆԻԿ. «Ընդհանուր»: Իսկ դուք վճիռ կողմերից եք:

ԿԱԶԱԿ. Յարսկից:

ԲԱՆՆԻԿ. Մեզ մոտ ի՞նչ գործով եք յեկել:

ԿԱԶԱԿ. Սերմացուի:

ԲԱՆՆԻԿ. Ինչպէս թե սերմացուի:

ԿԱԶԱԿ. Շրջանից հրամայեցին ձեզանից սերմացու վերցնենք—
չորս հարյուր յերեսուն փութ:

ԲԱՆՆԻԿ. Այդպես ել գիտեյի:

Հավաքվում եմ կամայի:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Կնանիք, մեր ցորենը տանում են, ցանելու բան
չենք ունենալու:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Վա՛յ մեր խեղճ զլուխներին, սատանաներն են
ձեզ բերել:

ԲԱՆՆԻԿ. Ասում եյի չպետք է հանձնել հասարակական շտե-
մարան:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Հարկավոր է գնալ կազակներին ասել, վոր ցո-
րենը չտան:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Մենք ինքներս ել չենք տա: Կնանիք, գնանք
շտեմարանների կողմը: Դազանակներն առնենք, թույլ չտանք,
վոր բաց անեն:

Հավաքվում եմ կազակները: Գալիս է Դ ա վ ի դ ո վ ը :

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ է պատահել, քաղաքացիներ, ինչո՞ւ յեք հա-
վաքվել:

ԲԱՆՆԻԿ. Ինչո՞ւ յեք մեր ցորենը ուրիշներին տալիս: Մենք
նրանց համար ենք ափել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դա թյուրիմացություն է, քաղաքացիներ: Ձեր
ցորենի մասին չե խոսքը, այլ հացամթերումից մեզ մոտ ֆնացած
ցորենի: Ահա և շրջանային դաշտավարական միության նախա-
գահի զրույթյունը: Համաձայնեցրած է նաև հացմթության հետ:

ԲԱՆՆԻԿ. Պատմի՛ր, իմանում ենք մենք ձեր խորամանկու-
թյունները:

ԱՏԱՄԱՆԶՈՒԿՈՎ. Իսկ մենք ի՞նչ ենք ցանելու:

Ազմուկ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Քաղաքացիներ, կրկնում եմ, վոր ցորենը բաց եմ
թողնում շրջաշտամիության կարգադրությամբ և այն ել վոչ թե
սերմացուն, այլ հացամթերումից ֆնացածը: Սերմացուն անձեռն-
մխելի յե և անձեռնմխելի յեկ կմնա: Փաստ է: Յեկ դուք, քա-
ղաքացիներ, մի անհանգստացե՛ք, և փոխանակ այստեղ թրև դալու
և արևածաղիկ չռթելու, դուք պետք է դաշտում լինեք: Իմացած
յեղեք, վոր բրիգադիրներն աշխատանքի դուրս չեկողների հաշիվը
պահում են: Պրոգուլչիկներին կտուգանենք: (Հեռացում է):

Ազմուկը վերսկսվում է: Յարցիները գնում եմ Դ ա վ ի դ ո վ ի
հետ:

ԱՏԱՄԱՆԶՈՒԿՈՎ. Դեռ մեզ ել ուզում են տուգանել:

ԲԱՆՆԻԿ. Խաբում է Դավիդովը, սերմացուն են տանում: Կույ-
խողը կցանի, իսկ միսատեսներին հանձնածը տալու յեն ուրիշ-
ներին: Ձենք տալիս մեր ցորենը:

ԲՈՂՈՐԸ. Ձենք տալիս: (Յրվում եմ):

Յերեկում է Ռ ա գ մ յ ո տ ն ո վ ը , մյուս կողմից գալիս եմ
կամայի:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Միտինդը հայտարարիլ բացված, Ռազմյոտնով:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Յես դաշտից եմ գալիս, կնանիք, ի՞նչ միտինդի
ժամանակ է: Հարկավոր է ցանել և վոչ թե միտինդ անել: Ի՞նչ
միտինդ է:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ցորենի մասին խոսելու:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Նու լավ, միտինդը հայտարարում եմ բացված:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Խոսք եմ խնդրում: Ինչո՞ւ յեք թույլ տալիս մեր
ցորենը տանել: Ինչո՞ւ յեք տալիս ուրիշներին:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ձեր ցորենը ուրիշներին չենք տալիս, կնանիք:
Նոր հանդիպեցի Յարցիներին, իզուր եք դուք նրանց ծեծել:

Նրանք ձեր ցորենը տանելու չեն յեկել:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Պատմի՛ր հեքյաթներդ: Դուռնը վճնց է սողացրել:
Անվճար, Կամիսա՛ր է դարձել:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ձմեռ-ամառ սապոգներով ե ման գալիս, իսկ մեզ համար ապրանք չկա:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Հանեք նրա սապոգները, կնանիք:

ԲԱՆՆԻԿ. Հանեք սապոգները:

Կամայք յեվ կազակները հարձակվում են Ռ ա գ վ յ ո տ ն ո վ ի վրա, նա համուսն է ատրեմանակը, բոլորը սարսափահար փախչում են զանազան անկյուններ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Քաղաքացիներ, այսպես չի կարելի: Ինձ վրա ծիծաղել—նշանակում է խորհրդային իշխանություն վրա ծիծաղել:

Ա տ ա մ ա ն չ ու կ ո վ ը յետեվից գաղտնաբերվեց մոտենալով, խփում յեվ վայր ե գցում նրա ձեռքից մագանը:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Կրակել ե ուզում ժողովրդի վրա. ա՛յ քեզ շան վորդի:

ԲԱՆՆԻԿ. Տղերք, փակենք նրան պաղվալում ե գնանք Դավիդովի մոտ—նրան ել մի քիչ թափ տանք, թող մեր ցորենը ցրելվ չտան:

Տանում են Ռ ա գ վ յ ո տ ն ո վ ի ն: Բեմը դատարկվում ե: Գալիս են Դ ա վ ի դ ո վ ը յեվ Մ ա յ դ ա ն ն ի կ ո վ ը:

ՄԱՅԴԱՆՆԻԿՈՎ. Բանալիներն ի՞նչ անեմ, ընկեր Դավիդով: Հիմի նրանք կհարձակվեն մեզ վրա:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բանալիներն ինձ տուր: (Վերցնում ե բանալիներն ու դնում կռիվի նսկի մեջ) Ինքդ անմիջապես վաղ տուր դաշտ, Լյուբիշիկին բերեալի մոտ: Թող անմիջապես ոգնություն հասնեն:

Մ ա յ դ ա ն ն ի կ ո վ ը գնում ե: Դ ա վ ի դ ո վ ը ծխում ե: Կրկին յերեվում են կազակները: Առջևից գալիս են Ն ա ս տ ե ն կ ա ն ը յեվ ուրիշ կամայք:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ահա գալիս ե մեր թշնամին:

Դ ա վ ի դ ո վ ը ծխում ե:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Արի, արի, հետո կծխես:

ԲԱՆՆԻԿ. Են աշխարհում կծխես: Բանալիները բերում ես:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Բերում ե, իհարկե: Դող — սիրտը դող:

ԲԱՆՆԻԿ. Բանալիները տուր:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Կոխողը ցրել տուր:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ ի՞նչ ե, քաղաքացիներ, չե՞ք յենթարկվում խորհրդային իշխանության կարգադրություններին: Ինչո՞ւ դուք Յարսկի կոխողին ցորեն չավեցիք: Իսկ չե՞ք մտածում, վոր ցանքի կամպանիան տապալելու համար դուք պատասխան կտաք դատարանի առաջ: Խորհրդային իշխանությունը ձեզ այդ բանը չի ների:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Քո խորհրդային իշխանությունը, քո Ռազմյոտնովը ձերբակալված նստած ե պաղվալում:

Ծիծաղ:

ԲԱՆՆԻԿ. Խորհրդային իշխանությունն այդպես չի առում, ինչպես դուք եք այստեղ հնարում: Մենք քո ե Մակար Նագուլնովի հնարած խորհրդային իշխանությունը չենք յենթարկվում: Մի՞թե սա գործ ե, վորպեսզի հողագործին ցանելու հնարավորություն չտրվի: Դա ի՞նչ բան ե: Դա կուսակցության աղավաղումն ե: ԴԱՎԻԴՈՎ. Քեզ հնարավորություն չենք տալիս ցանելու, ի՞նչ ե:

ԲԱՆՆԻԿ. Բաս չե՞, տալիս եք:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դու սերմացու հանձնե՞լ ես հասարակական շտեմարան:

ԲԱՆՆԻԿ. Հանձնել եմ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Յետ ստացե՞լ ես:

ԲԱՆՆԻԿ. Ստացել եմ: Հետո ի՞նչ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ել՝ա՛յ քեզ հնարավորություն չի տալիս ցանելու: Ի՞նչ ես թրե գալիս այստեղ, շտեմարանի շուրջը:

ԲԱՆՆԻԿ. Յես իմ մասին չեմ մտածում, այլ մտածում եմ այն մարդկանց մասին, ովքեր դուրս են յեկել կոխողից ե վորոնց ցորենը դուք չեք վերադարձնում ե կայքը չեք տալիս: Ահա ի՞նչ: Ինձ ել ի՞նչ հող եք տվել, ինչո՞ւ այդչափ հեռուները:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Նշանակում ե քեզ պետք եր ամենալավ հողը տալ, վորովհետեւ դու կոխողում չես: Գնա այստեղից: Քեզ հետ մենք հետո կխոսենք: Փաստ ե: Իսկ կոխողի գործերի մեջ քեթ մի խոթիր: Թե չե մենք քո քեթը կկտրենք: Դու ժողովրդին մի գըրգորի: Գնա, ասում եմ:

Կամայք հարձակվում են Դ ա վ ի դ ո վ ի վրա:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ինչ կարիք կա նրա հետ յերկար-բարակ խոսելու: Բանալիները տուր: (Սկսում ե խուզարկել: Դավիդովը քեքե վակի հրում ե նրան) Ո՛ր, սպանեց, սպանեց: Սիրելիներս, մի թողնեք սպանի:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Սա ի՞նչ բան ե, կնանիք: Նշանակում ե կոխվ են անում: Հապա, ենպես հասցրեք, վոր քեթից ծուխը դուրս գա:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. (Կրկին վրա յե գնում, խուզարկում ե Դավիդովին) Բանալիները տուր: Բանալիները սրա մոտը չեն:

ԲԱՆՆԻԿԸ. Ո՛ւր են բանալիները:

ԱՏԱՄԱՆՁՈՒԿՈՎ. Տուր: Միենույն ե, կողպեքները կկտրենք:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. (Թուում և Դավիդովի դեմքին) Ա՛ռ քեզ, սատանի ծնունդ, անաստված: Կերո՞ք, կռապաշտներ: Յեկեղեցիները փակեցիք:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բանալիներն ինձ մոտ չեն, քաղաքացիներ: Բանալիները պահվում են զբաղենյալում. բայց միայն թե, իմացեք, բանալիները յես ձեզ չեմ տա:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ինքներս կվերցնեք: Գնանք զբաղենյալ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Թեև, բանալիները, յերեկ, աղմբում են: Մայդանիկովը միշտ այնտեղ և թողնում:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Մայդանիկովը փախել և:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ անենք փախել և, բանալիները կարող և թողած լինել:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Քաշ տվեք նրան զբաղենյակ, կնանիք:

Բոլորը հարձակվում են Դավիդովի վրա, սկսում են ծեծել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ծնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ, քաղաքացուհիներ, մեկ ել, մեկ ել:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Անդգա կուռք, սառը քարի կտոր և, դեռ ծիծաղում և:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Հիմի յես քեզ ցույց կտամ: (Թալիով վրա բերելով, խփում և գավազանով):

ԴԱՎԻԴՈՎ. Փայտով չխփել: Տատի, քո մեռնելու ժամանակն և, բայց դու կռիվ ես անում, հապա յես քեզ մի հատ հասցնեմ:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Բանալիները գտիր — կսպանենք:

Դավիդովը մտնում և գրառնյակ:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ձեռքերս ցավեցին այնքան խփեցի, իսկ նրա համար՝ վոչինչ կարծես:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Չփախչի, կնանիք:

Դավիդովը յերեկում և:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Քաղաքացուհիներ, զուք ինձ բոլորովին իզուր տեղը ծեծեցիք. հիշեցի, բանալիները յես դրել եմ արխիվում, դարակի վրա:

ԿԱՏԵՐԻՆԱ. Ծիծաղում ես մեզ վրա, կուռք:

Կանայք մոտից սկսում են ծեծել նրան: Դավիդովը դուրս և պրծնում նրանց ձեռքից:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ձեզ համար, ձեզ նման սրբիկաների համար ենք մենք աշխատում, իսկ դուք ուզում եք ինձ սպանել: Բանալիները չեմ տա, հասկանում եք, չեմ տա:

ՉԱՅՆ ԲԵՄԻ ՅԵՏԵՎԻՑ. Թողեք նրան, կազակները ցորենը բաժանում են:

Բոլորը վազում են բեմի յետով: Դավիդովը մնում և միակ: Բեմ և գալիս սարափից դողափար Շչուկաբը:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Ընկեր Դավիդով, թագնվեցեք, խեղ աստուծո: Ի՞նչ շահ ունեք մահ ընդունելու: Ինչի՞ համար — հայտնի չե: Լսում եք, ցորենը բաժանում են:

Դավիդովը փորձում և վազել, բայց յերեկում և:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Ո՛ւր եք վազում, ընկեր Դավիդով:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բաց թող, պապի:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Կսպանեն ձեզ, շունչ քաշելու ժամանակ չեն տա: Ռազմյանովին ել արդեն յերեկ վերջ են տվել: Ցորենի պատճառով ուզում եք կյանքից զրկվե՞լ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բաց թող: (Գոչում և) Քաղաքացիներ, վերջին անգամ ասում եմ ձեզ, խորհրդային իշխանությունը ձեզ չի ների այդ բանը:

Ցերերում և, ընկնում և այդ բույեյին կոլտնտեսականների դուրս բերած կշեռքի վրա: Աղմուկ: Ներս և վազում Նագուլնովը:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ի՞նչ և պատահել: Ո՞վ և լիազորել ձեզ ցորենը կռել: Վարչությունը թույլ տվե՞լ և:

ԲԱՆՆԻԿ. Մենք ինքներս ենք հիմի վարչությունը:

ՆԱՍՏԵՆԿԱ. Ի՞նչ ես հրամայում: Քեզ կուսակցությունից հեռացրել են, ո՞վ ես դու հիմի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. (Հանում և նագանը) Յրվեցեք, յոթը զարշելի կսպանեմ, այն ժամանակ միայն շտեմարան կմտնեք: (Նկատում և ծեծված Դավիդովին) Ա՛խ, զարշելիներ, խորհրդային իշխանությունը ձեզ ծաղրում:

Նետվում և դեպի Դավիդովը: Այդ ժամանակ Բանդիկը, գետնից խելով յերկաքյա ձողը, մետում և Նագուլնովի վատերին: Նագուլնովն ընկնում և: Բեմի յետով բացականչություններ՝ «Միլիցիա, միլիցիա»: Ձախ կողմից ներս են վազում Լյուբիշկինը, Մայդանցկինը և յեկ կոլտնտեսականներ: Նագուլնովն ուզում և քարճանալ, բայց չի կարողանում:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Ո՛ւր և Դավիդովը... Ի՞նչ և պատահել քեզ, Մակար:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Վրաքս ֆուսեցին: Թույլ չեմ տա խորհրդային իշխանությունը վոտնահարել, թույլ չեմ տա, զարշելիներ:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՏԱՍՉՈՐՍԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Փողոց: Առավոտ եւ Գարուն եւ

Ն ա գ ու լ ն ո վ ը, փաթաթված վոտֆոլ նստած, անգլիերեն լեզվի
դասագիրք եւ կարդում վանկելով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. «Կոմունիզմն... ռեվոլյուցիան... ուղալու...»

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Այդ ի՞նչ ես սովորում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Անգլերեն:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ի՞նչ:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Անգլերեն խոսել: Սա անգլերեն լեզվի դասա-
գիրք եւ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Յեվ կարողանում ես կարդալ կամ խոսել
նրանց լեզվով:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Չե, խոսել դեռ չեմ կարողանում: Միանգամից
չի լինի, բայց ապա՞ծն սկսում եմ հասկանալ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Դժվար ե:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Շատ դժվար ե: Այս ամբողջ ժամանակ միայն
ուժը բառ եմ սովորել:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Բայց ինչի՞դ ե հարկավոր անգլերեն լեզուն,
Մակար:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Տարրինակ հարց ես տալիս, Անդրյուշա: Չար-
մանալ կարելի չի քո անհասկացողության վրա: Յես կոմունիստ
եմ, այդպէս ե: Անգլիայում խորհրդային իշխանություն լինելու չի:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Լինելու չի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դու վոր ասում ես լինելու չի, նշանակում ե
կլինի: Իսկ մենք շատ կոմունիստներ ունենք, վորոնք անգլերեն
խոսել են իմանում: Բանն ել նրանումն ե, վոր քիչ են: Իսկ անգ-
լիական բուրժուազները արել են Հնդկաստանին ե համարյա
աշխարհի կեսին ե ճնշում են բոլոր սեամորթներին ու թխամորթ-
ներին: Դա ի՞նչ կարգ ե, հարց ե առաջ գալիս: Այնտեղ խորհր-
դային իշխանություն կլինի ե անգլիական կոմունիստներից շա-
տերը չեն իմանա ինչ ե նշանակում դասակարգային թշնամի ե
անսովոր լինելուց, չեն իմանա նրանց հետ ինչպէս վարվել: Իսկ
յերբ յես նրանց լեզուն իմանամ, կգնամ ե իսկույն ե յեթ կըս-
ցատրեմ՝ Ռեվոլյուցիան ե ձեզանում, կոմունիզմն: Ուրեմն, տղերք,
կապիտալիստներին ու գեներալներին հույս տվեք, վորպեսզի
որոշյալ դուրս գա: Անգլիական բանվորի արյունն ես խմել —
պատի մոտ կանգնիր, դարձելի:

Գալիս ե Դ ա վ ի դ ո վ ը:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ ես հայհոյում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ քե՞զ ինչ ե պատահել: Տեսեք, վոնց ե
փայլում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Հապա ի՞նչպէս, Մակար, դեռ միայն մայիսի 15-ն
ե, այնինչ ցանքը Գրեմյաչի լողում արդեն վերջացել ե ե ամբողջ
պլանը կատարել ենք: Փաստ ե: Վաղահաս ցորեն ե, գորգի նման:

Գալիս ե Ո ս տ ր ո վ ն ո վ ը:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ կուբանկան:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Կուբանկայի բանը մի քիչ լավ չի: Ա՛յ, հիմի
յեթե մի անձրե լիներ: Ամեն առավոտ դաշտ եմ գնում, նայում
եմ — հողը չորացել ե, հատիկը նվազ ե, ծիւր թելի նման բարակ ե:
Միլիոնավոր հատիկ ենք թաղել, Նագուլնով, համարյա հարյուր
հեկտար:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Յեվ չի յել ծլի: Վոչ մի կերպ չի ծլի: Ուշ ցա-
նեցիք: Ուզում եք տարին բոլոր ցանեք ե հույս ունեք, վոր
կծլի: Դա միայն գրքերի մեջ ե այդպէս գրված, վոր Յեզիպտո-
սում տարեկան յերկու անգամ բերք են հավաքում: Իսկ Գրեմյաչի
լողը, ընկեր Դավիդով, Յեզիպտոս չի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Յակով Լուկիչ, դու ոպորտունիզմ ես առաջ բե-
րում: Մեզանում պետք ե ծլի:

Ո ս տ ր ո վ ն ո վ ը, մեքը քափ տալով, հեռանում ե:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Հողը մերն ե ե պետք ե մեզ լսի: Յեվ յեթե

հարկ լինի, յերկու անգամ բերք կհավաքենք: Այ, յթե մի անձրև լիներ: (Դուրս ե գնում Նազուկովի հետ):

Մտնում ե Ախվատկինը, Շշուկարը յիմ յերկու պա-
ռավ կին:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Ներս յեկեք, ծերունիներ... յես ասում եմ, Դավի-
դովն իմ բարեկամն ե, մենք խնկույն գործը զլուխ կբերենք: (Դա-
վիդովին) Մենք խոնարհ խնդիրով ենք յեկել:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Մեր ծերունիները վորոշել են և մեզ ուղարկել:
ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ կա:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Յերկրորդ բրիգադի ցորենը, ինչպես յերևում ե,
չի կանաչելու:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Դեռ վոչինչ հայտնի չե, պապի:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Հայտնի չե, բայց այդպես ե դուրս գալիս:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ուրեմն:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Ուրեմն անձրև ե հարկավոր:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այո, անձրև հարկավոր ե:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Մենք ել այդ ենք ասում: Թույլ տվեք տերտե-
րին խնդրենք մաղթանք կատարի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ արդեն, պապի... Գնա, պապի, և այդ մասին
այլևս չխոսենք:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Ինչպե՞ս թե չխոսենք: Յորենը մե՞րն ե:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Կուխտովն ե:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Իսկ մենք ովքե՞ր ենք — մենք կուխտականներ
ենք:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Իսկ յես կուխտդի նախագահն եմ:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Մենք դա հասկանում ենք, ընկեր, դուք ասա-
ված չեք ճանաչում, մենք ձեզ չենք ել խնդրում, վոր խաչվառ
վերցնեք, իսկ մեզ թույլ տվեք, մենք հավատացյալ ենք:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Առանց խաչվառի, առանց խաչվառի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Թույլ չեմ տա: Ձեզ կուխտդի ժողովն ե ուղարկել:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Վոչ, Մենք ինքներս, ծերունիներս ենք վորոշել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այ, տեսնում եք, դուք քիչ եք, իսկ կուխտդի ժո-
ղովը, միևնույն ե, թույլ չի տա: Պապի, հարկավոր ե գիտու-
թյամբ տնտեսություն կառավարել և վոչ թե տերտերներով:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Նշանակում ե չի՞ կարելի:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ձի կարելի: Հարկավոր ել չի, առանց մաղթանքի
ել անձրև կգա: (Շշուկարին) Իսկ քեզ համար, պապ, առանձնապես
ամոթ ե:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Ո՛ր, ընկեր Դավիդով: (Դավիդովը դուրս ե գնում):
(Ախվատկինին) Ասում եյի ավր ձեզ, ինձ ինչպե՞ս այս գործի մեջ
խառնեցիք:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Ինքզ եյիք պարծենում, թե Դավիդովը քո բա-
րեկամն ե, մենք անմիջապես զլուխ կբերենք գործը... Այ, դու,
փչախոս...

Գալիս ե Նազուկովը:

ՇՁՈՒԿԱՐ. Տնտեսությունը հարկավոր ե գիտությամբ կառա-
վարել և վոչ թե տերտերներով: (Ուզում ե գնալ):

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Դուք հին մարդիկ եք: Ձեր ուղածն այն ե, վոր
տերունական տոները տոներ, խաչ ու խաչվառով, սրբապատկեր-
ներով դաշտերը չափչփեք ու արտերը արորեք:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Հասկացի, մենք ուզում ենք, վոր թույլ տաք
տերտերին մաղթանք կատարի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Հապա համարձակվեք տերտեր կանչել... Հապա
համարձակվեք դաշտ դուրս գալ: Հրդեհաշջ նաստոն առած յետե-
ներիցդ կգամ, այնքան ջուր կցանհամ վրաներդ, մինչև թրջված
հավ դառնաք: Հասկանալի՞ յե:

ԱԽՎԱՏԿԻՆ. Ինչե՞ր ես ասում...

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Իսկ տերտերը լավ կանի չերևա... Թե չե ամ-
բողջ ժողովուրդի առաջ վոչխարի մկրատով մորուքը կխուզեմ...
(Գալիս ե Դավիդովը) Դե, գնացեք, ծերունիներ... Գնացեք:

Ծերունիները գնում են:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ եյիք խոսում ծերունիների հետ, Մախար:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յեղանակի մասին եյինք խոսում:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Կանես ելի:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Յեվ հաստատ վորոշեցինք — մաղթանք չանել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Նրանք ի՞նչ են ասում:

ՆԱԳՈՒԼՆՈՎ. Ասում են, հասկացան, վոր կրոնը — ուղյում ե:
(Դավիդովը ծիծաղում ե) Ինչ ես ծառի քոսի նման կպել ինձա-
նից, Սեմյոն: Այնպես ես կպչում, վոր քեզանից ազատում չկա:
Ի՞նչ եյիք խոսում, ի՞նչ եյին խոսում: Խոսում եյին — և վերջա-
յապ: Այդ դու յես նրանց հետ զեմոկրատիզմ զարգացնում, հա-
մոդում ես, խնդրում ես: Իսկ մեր ծերունիների հետ այդպես
չպետք ե խոսել: Նրանք բոլորը վրասակար վոգու տեր մարդիկ
են, թաղվել են թույնի մեջ, նշանակում ե նրանց հետ հարկավոր
չի գուր աղը յերկար-բարակ խոսել...

ԴԱՎԻԴՈՎ. Բեզ վերականգնեցին, բայց դու նորից շարու-

նախնիքն էս առաջվա նման: Յերկու շաբաթ անկուսակցական ֆա-
ցիոն, դա քեզ խրատ չեղանք: Նորից թեքում ես: Հիշիր, Մակար,
բարեկամաբար ասում եմ քեզ, վերջին անգամ լինի: Դե, բավա-
կան ե, գնում եմ դարբնոց: Հարցնող վոր լինի, իսկույն այստեղ
կ'լինեմ: Մի անձրև գար... (Գնում է):

Գալիս է Մայրանգիկովը:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Վերջապես վորոշեցիր կուսակցության մեջ
մտնել:

ՄԱՅԻՆԱՆԻԿՈՎ. Դեռ վոչ:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Պավլո Լյուբիշկինը, Ուշակովը, Լաշչիլինը մտան,
իսկ դու: Ի՞նչ ես մտածում: Ամենալավ կոլխոզականը կուսակ-
ցությունից հեռու յե կանգնած: Դրությունն այնպես է, վոր
ժամե-ժամ մոտենում է համաշխարհային հեղափոխությունը, իսկ
դու մինչև այժմ դեռ անկուսակցական ես:

ՄԱՅԻՆԱՆԻԿՈՎ. Վոչ, ընկեր Նազուլով, իմ խիղճը թույլ չի
տալիս ինձ այժմ կուսակցության մեջ մտնել: Խորհրդային իշ-
խանության հաւար նորից կգնամ կովելու, կոլխոզում ել կաշ-
խատեմ խղճի մտքը, բայց կուսակցության մեջ մտնել չեմ
կարող:

Գալիս է Շչուկարը:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Այդ ինչո՞ւ:

ՄԱՅԻՆԱՆԻԿՈՎ. Այն պատճառով չեմ կարող, վոր յես թեպետ
կոլխոզում եմ, բայց և այնպես դեռ իմ մասնավոր կյանքի մասին
եմ ցավում: Իմ յեղներին մասին եմ ցավում և ափսոսում: Այնպես
խնամք չի տարվում նրանց, ինչպես հարկավոր է... Քանի վոր
յես դեռ չեմ հրաժարվել իմ յեղներից ու իմ սեփականությունից,
նշանակում է իմ խիղճը թույլ չի տալիս ինձ կուսակցության
մեջ մտնել:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Դու այդ իրավացի յես ասում: Մեկ վոր յեթե
դու քնում ես և յերազում քո յեղներն ես տեսնում, այդ դեպ-
քում դեռ քեզ կուսակցության մեջ մտնել չի կարելի: Կուսակ-
ցություն պիտի մտնել այնպես, վոր ներքուստ մաքուր լինես
մինչև համաշխարհային հեղափոխություն: Մի փոքր ել նպասիր,
հետո կմտնես:

ՄԱՅԻՆԱՆԻԿՈՎ, Ուրեմն ընկեր Դավիդովը դարբնոց գնաց:
(Գնում է):

ՇՉՈՒԿԱՐ. Բարով, Մակար: Մարդիկ կուսակցության մեջ են
մտնում:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Հեռո՞ւ:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Դեռ չես լծել, Մի փշապցու:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ, Ուրիշ:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Ուրիշ, գուցե յես ել եմ ուզում կուսակցության
մեջ գրվել: Յես հո իմ ամբողջ կյանքում ձի չեմ պահելու: Հո
պսակված չեմ ձիերի վրա:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Ի՞նչ ես ուզում:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Հայի լեզվով ասում եմ, ուզում եմ կուսակցության
մեջ գրվեմ: Յեկել եմ իմանամ, ինչ պաշտոն եք տալու ինձ: Դու
ասա ինձ ինչ գրեմ և ինչպես գրեմ:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Ուրեմն դու կարծում ես կուսակցության մեջ
մտնում են պաշտոնի համար:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Մեզանում բոլոր կուսակցականները պաշտոն
ունեն:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ, Այսոր դու յեկամ ես յեղել մաղթանքի համար:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Ինչե՞ր ես ասում, Մակար, ուշքի յեկ: Միթե յես
չեմ հասկանում:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Իսկ զատկին տերտերը քեզ մոտ գալիս է:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Պարզ է:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Բաժին ել ես տալիս նրան:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Բնական է, իհարկե, մի յերկու ձու, մի կտոր ճարպ —
մի կես ֆնտաչափ: Խեղճ է:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Դու նշանակում ե մինչև այժմ աստծուն ել հա-
վատում ես:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Հասկանալի յե: Այնքան թունդ չե, բայց բան է,
յեթե հիվանդանում եմ կամ ուրիշ դժբախտություն է պատահում,
աղոթում եմ: Բնական է, մի փոքր միայն:

ՆԱԳՈՒՆՈՎ. Գրողի ծոցը կորի, փտած կաղին: Տերտերներին
ձու յես նվիրում, սառույցի մեջ ծակ ես բացում, ինչ վոր պաշ-
տոններին մասին ես յերազում, բայց ինքդ ձիերի համար քուսպ
պատրաստել չես կարողանում: Դու կուսակցության ինչի՞ն ես
հարկավոր: Դու, ինչ է, ծաղրում ես: Քո գործն է լեզուդ շաղ
տաս, դատարկաբանությունները դուրս տաս: Գնա և մի բարկացնի
ինձ — իմ ջղերը քայքայված են, առողջությունս թույլ չի տալիս
քեզ հետ հանգիստ խոսել: (Քուլում է նրան):

ՇՉՈՒԿԱՐ. Այդ քեզ շուն... Հարկավոր եր ճաշից հետո գալ —
զիլի չընկա:

Ամսի գոտց: Շչուկարը խաչակնում է ու փախչում:

ՏԱՍՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

14-րդ պատկերի բեմը:

Դավիթով, Նագուլնով, Ռագուլնով, բոլոր կոլտնտեսականները, մեծատնտեսներ, գյուղացիներ:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Ի՞նչ ե նշանակում կոլտնտեսականների և մենատնտեսների մի մասի կողմից վերջերս տեղի ունեցած յեղույթը, քաղաքացիներ: Դա նշանակում է, վոր դուք թեքվել եք կուլակային տարրերի, մեր թշնամիների կողմը: Յեվ դա ամոթալի փաստ ե ձեզ համար, քաղաքացիներ: Դուք անգիտակցորեն բացականչում եյիք, վորպեսզի կանայք ինձ ծեծեն, և նրանք ծեծում եյին ինձ՝ ինչով պատահեք, իսկ մի քաղաքացուհի նույնիսկ լաց յեղավ, վոր յես չեմ ընկճվում: Սա յես քո մասին եմ ասում, քաղաքացուհի: (Յուլյց ե քալիս Նասենկային) Այդ դու եյիր բոռնցներով խփում իմ մեջքին և ինքդ ել բարկությունից լաց եյիր լինում և ասում՝ «Խփում եմ նրան, իսկ նա կուռք լինի ասես, քար լինի»:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Ոձի պես կծիկ դառավ գարշելին:

ԼՅՈՒԲԻՇԿԻՆ. Մի թագնավիր, կարողացել ես ծեծել, կարողացիր և ժողովի աչքին նայել:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Այդ անկարգությունների գրգռչները և ակտիվ մասնակիցները ձերբակալված են, բայց մյուսները, վորոնք կուլակի ծուղակն են ընկել, պիտք ե ուշքի գան և հասկանան, վոր իրենք մոլորության մեջ են ընկել: Դու յել, քաղաքացուհի, մի վախեցիք, դեմքդ բաց արա, վոչ վոք քեզ ձեռք չի տա, թեպետ և դու գորա դու պատվիրեցիր ծեծեցիր ինձ: Բայց յերբ դուրս գանք ցանելու և դու վատ աշխատես, այն ժամանակ յես քեզ չեմ խնայի, այդպես ել իմացած յեղիր: Բայց կխփեմ արդեն վոչ թե մեջքիդ, այլ ավելի ցած... վորպեսզի դու վոչ նստել կարողանաս, վոչ պառկել, գրգռը քեզ տանի: (Ծիծաղ) Ընկերներ, այսոր մենք պարգևատրում ենք լավագույն հարվածայիններին—ընկերներ Շալին, Մայգանիկովին, Լյուբիչկինին: Ընկեր Շալի (Դուրս ե գալիս դարբին Շալին): Ընկեր Շալին մինչև մարտի 15-ը նորոգել ե բոլոր տափաններն ու գութանները: Ուստի մենք դարբին Իպոլիտ Շալին իր, իսկապես հարվածային աշխատանքի համար մեծարում ենք, ի նշան վորի և նվիրում ենք լավագույն գործիքներ և մի կտոր սատին: Ստացիր, թանկագին ընկեր, մեր յեղբայրական նվերը:

ՁԱՅՆԵՐ. Արժանի յե, շատ լավ ե աշխատել: Անպետք գործիքները պիտանի յե դարձրել:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Իպոլիտ, մաղարիչը քեզ վրա յե, սե գոմեշ:

Ազնուկ:

ՌԱԶՄՅՈՏՆՈՎ. Ձայներդ: Սոս կացեք: Դարնան հոտ եք առել: Կուլտուրական ծափ տվեք և վոչ թե գորգողացեք: Թույլ տվեք մարդը համապատասխան խոսք ասի:

ՇՉՈՒԿԱՐ. Իպոլիտ, խոսքդ ասա ժողովրդի առաջ:

ՇԱԼԻ. Գործիքը մեզ, իհարկե, հարկավոր ա: Ծնորհակալ ենք և կրկին անգամ շնորհակալ ենք... Իսկ յես, յես ինչպես դարձնոցով վարակված մարդ... Յես մշտապես... ինչպես վոր յես հիմա կոլխոզական եմ... ամբողջ հոգով... Իսկ սատինը, իհարկե, մեր պառավին հարկավոր կգա...

Բոլորը ծափառում են: Վարագույր: Վարագույրի առաջ

Պալավցեվը յել Ոստրովնովը:

ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Մեկնում եք, ձերդ բարեծնություն:

ՊՈԼՈՎՑԵՎ. Մեկնում եմ, Յակով Լուկիչ, չհաջողվեց մեր գործը: Պակասել են Դոնում իսկական կազակները, շատացել են սրիկաները, դավաճաններն ու չարագործները: Հրապուրեց նրանց Ստալինն իր հողվածով: Սրիկաներ, անիծյալներ: Նրանք չեն հասկանում, վոր այդ հողվածը զգվիլի խրեբրայություն ե: Ո՛ր, զազրելի արտաբծներ... Տեր աստված, յի՛րբ ե սպառվելու քո համբերությունը:

Պալավցեվը գնում ե:

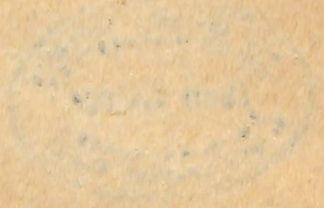
ՈՍՏՐՈՎՆՈՎ. Փառք քեզ, տեր աստված, գնաց:

Այս տեսարանի ժամանակ լսվում ե յերաժշտություն: Բացվում ե վարագույրը: Իմում գտնվում են բոլոր կոլտնտեսականները: Յերգ, յերաժշտություն:

ԴԱՎԻԴՈՎ. Խոպանը հերկեցինք, ընկերներ:

ՎԱՐԱԳՈՒԹՐ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0318702

ԳԻՆԸ 1 ՊՈՒԲ.

11.893

ПОДНЯТАЯ ЦЕЛИНА

ПЬЕСА В 4 ДЕЙСТВИЯХ
ПО РОМАНУ М. ШОЛОХОВА

АРМЕНГИЗ — ЭРИВАНЬ